

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031

OFICyna PROFILAKTYCZNA

Spis treści

Wprowadzenie	4
Metodologia opracowania Strategii	6
Podstawy prawne.....	9
Spójność z dokumentami strategicznymi	13
Dokumenty europejskie	13
Dokumenty krajowe	15
Dokumenty regionalne	16
Dokumenty lokalne.....	17
Charakterystyka Gminy Czerniejewo	18
Położenie	18
Sytuacja demograficzna	19
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	21
Edukacja i wychowanie.....	25
Kultura, sport i rekreacja.....	27
Opieka zdrowotna	29
Bezpieczeństwo publiczne	30
Działalność organizacji pozarządowych	30
Pomoc społeczna	32
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	40
Diagnoza sytuacji społecznej	41
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	41
Wsparcie osób niepełnosprawnych	48
Zdrowie psychiczne.....	50
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych.....	52
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	59
Aktywność i integracja społeczna seniorów	63
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	69
Wsparcie osób z problemem ubóstwa	74
Problem przestępczości	78
Analiza SWOT	79

Część programowa	82
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	83
Cele strategiczne i operacyjne	84
Ramy finansowe Strategii	99
System wdrażania Strategii	102
System aktualizacji Strategii	103
Komunikacja społeczna i promocja Strategii	103
Monitoring	104
Ewaluacja	105
Wnioski i podsumowanie	106
Bibliografia	108
Spis rysunków, tabel i wykresów	109
Spis rysunków	109
Spis tabel	109
Spis wykresów	111

Wykaz skrótów:

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

UG – Urząd Miasta i Gminy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

BP – Biblioteka Publiczna

KP – Komisariat Policji

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Czerniejewo dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim okres jej obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii i Program Wspierania Rodziny w Gminie Czerniejewo na lata 2020-2022 wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Czerniejewo przeprowadzone zostały badania, mające na celu: zidentyfikowanie problemów społecznych występujących wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców Gminy, zidentyfikowanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do następujących problemów społecznych: alkoholizm, nikotynizm, narkomania, hazard, przemoc w rodzinie oraz cyberprzemoc, a także uzależnienia od Internetu. Badania zostały przeprowadzone w 2019 roku. Poniżej przedstawiona została szczegółowa struktura próby badawczej.

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA		
Dorośli mieszkańcy	Uczniowie	Sprzedawcy napojów alkoholowych
500 osób	192 osoby	21 osób

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerniejewo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku

Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie

oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” – dla gminy, natomiast dla powiatu „opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78. poz. 483),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U z 2021r. poz. 735),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1348 z późn.zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. u. z 2021r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. u z 2021r. poz. 291),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2085),

6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 508),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2133),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. z Dz.U. 2020 r. poz. 1398),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023,
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 35),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1666).

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo na lata 2021-2031 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*".
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
 - **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych:
 - I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo są: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wraz z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym na lata 2014-2020 oraz Strategią Rozwoju Powiatu Gnieźnieńskiego.

Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gminy Czerniejewo jest przyjęta uchwałą Nr XXIII/139/16 z dnia 29 czerwca 2016 r. *Strategia Rozwoju Gminy Czerniejewo na lata 2016-2031*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

Charakterystyka Gminy Czarniejewo

Położenie

Czarniejewo jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie gnieźnieńskim. Jej powierzchnia wynosi 112,01 km², w tym użytki rolne zajmują 62%, a użytki leśne 30%. Gmina stanowi 8,9% powierzchni całego powiatu. Sąsiaduje z następującymi gminami: miasto Gniezno, gmina Gniezno, Łubowo, Nekla, Niechanowo, Pobiedziska oraz Września.

Rysunek 2. Położenie Gminy na mapie powiatu gnieźnieńskiego

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czarniejewo na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023

Administracyjnie gmina Czarniejewo składa się z 14 sołectw: Czeluścin, Gębarzewo, Goraniec, Goranin, Graby, Kąpiel, Kosowo, Nidom, Pakszyn, Pakszynek, Pawłowo, Rakowo, Szczytniki Czarniejewskie oraz Żydowo.

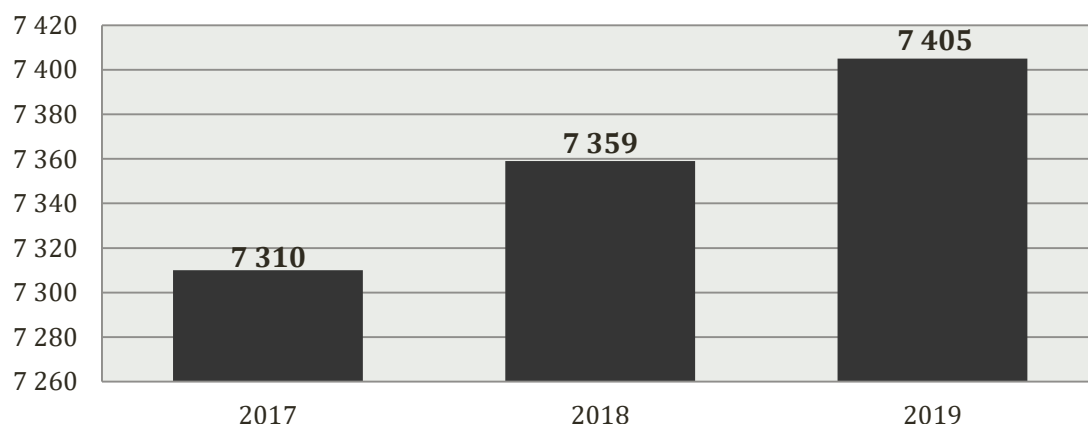
Rysunek 3. Położenie gminy Czerniejewo na mapie Polski

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerniejewo_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerniejewo_(gmina))

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

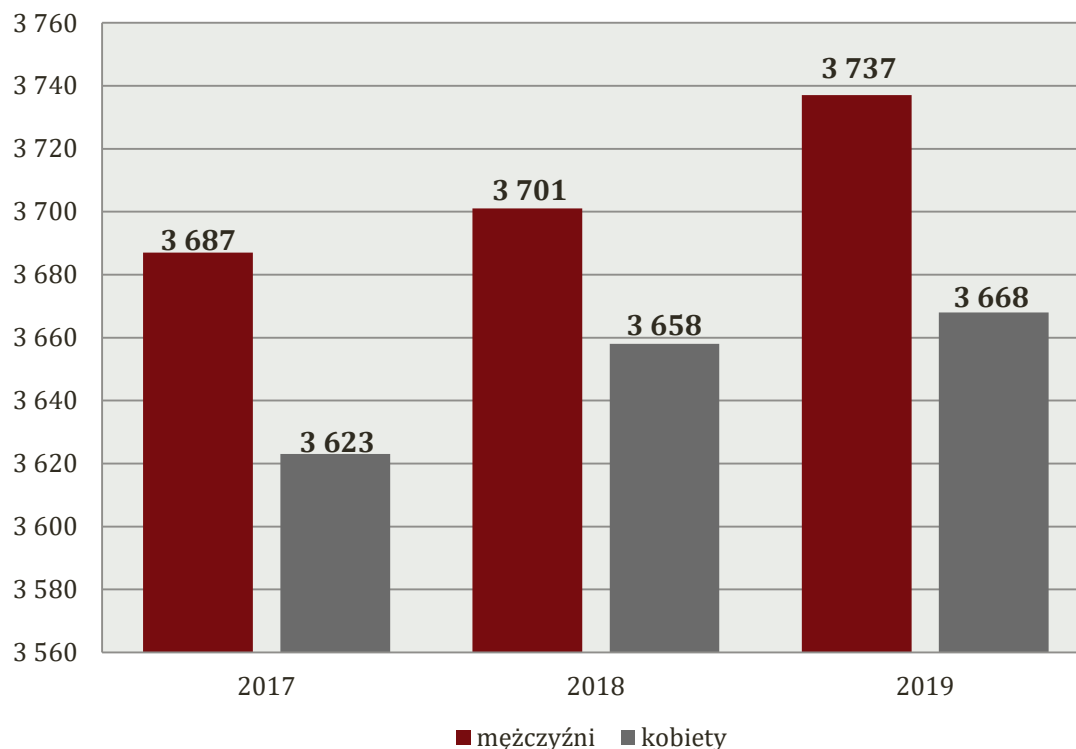
Gminę Czerniejewo zamieszkuje 7 405 osób (stan na 31.12.2019 roku). W stosunku do 2017 roku liczba mieszkańców wzrosła o 1,3%. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Czerniejewo w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Czerniejewo jest niewiele mniejsza od liczby mężczyzn – mężczyźni stanowią 50,5% ogólnej liczby ludności (3 737), natomiast kobiety 45,5% (3 668). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 98, co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypada 98 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Czerniejewo na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Czerniejewo dodatni i wynosi 25 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu 3,40 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość większa w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,9. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w gminie Czerniejewo ulegał wzrostowi. Najmniejszy odnotowany został w 2017 roku, kiedy przyjął wartość 15.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Czerniejewo na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	82	88	92
zgony	67	68	67
przyrost naturalny	15	20	25

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Czarniejewo według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 21,5% jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 60,9% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 17,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Czarniejewo. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Udział osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do 2017 roku zmalał o 1,5 pp., natomiast udział osób w wieku przedprodukcyjnym wzrósł o 0,6 pp.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	20,9	21,0	21,5
wiek produkcyjny	62,4	61,9	60,9
wiek poprodukcyjny	16,7	17,1	17,6

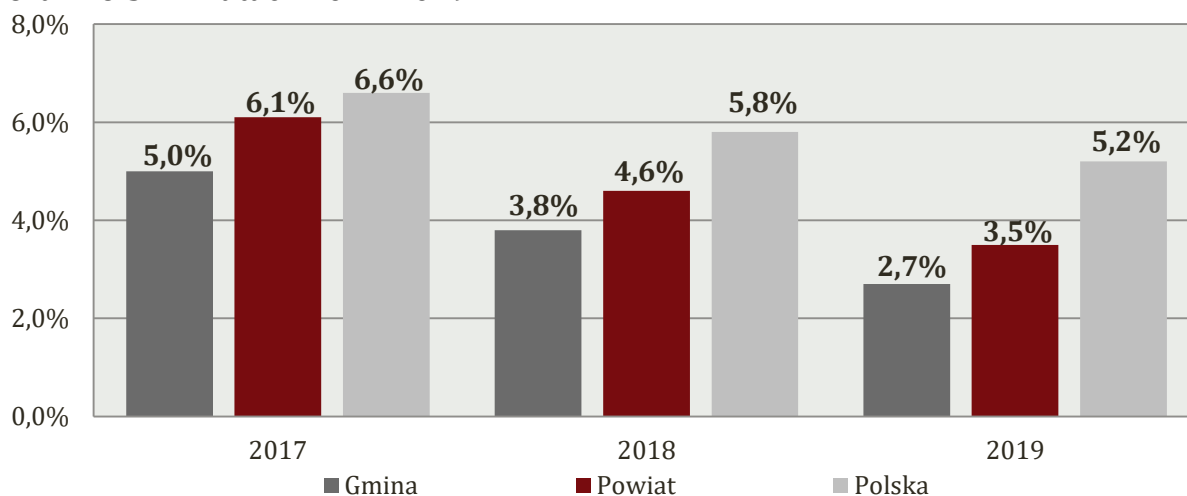
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Ze względu na to, że stopa bezrobocia jest ustalana na poziomie powiatu, na poniższym wykresie przedstawiona została szacunkowa stopa bezrobocia dla gminy Czarniejewo. W 2019 roku wynosiła ona 2,7%, czyli o 0,8 pp. mniej niż na poziomie powiatu i o 2,5 pp. mniej w porównaniu do całej Polski.

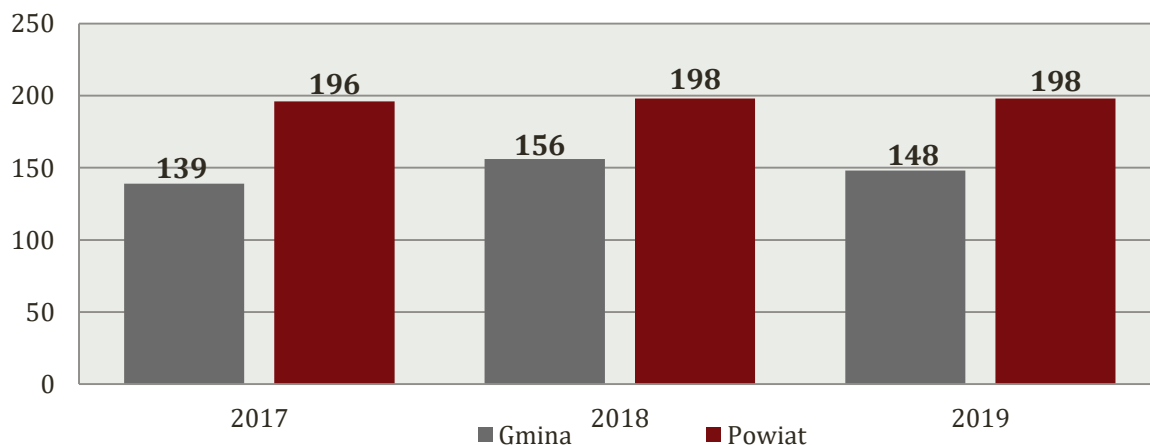
Wykres 3. Stopa bezrobocia dla Gminy (szacunkowa), powiatu gnieźnieńskiego oraz Polski w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Czarniejewo na 1000 mieszkańców pracowało 148 osób⁷. Wszystkich pracujących w przedmiotowym roku było 1096. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest mniejszy od odsetka mężczyzn o 8 pp. Kobiety stanowiły bowiem 46% wszystkich pracujących (504 osoby), natomiast mężczyźni 54% (592 osoby).

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Czarniejewo na przestrzeni lat 2017-2019

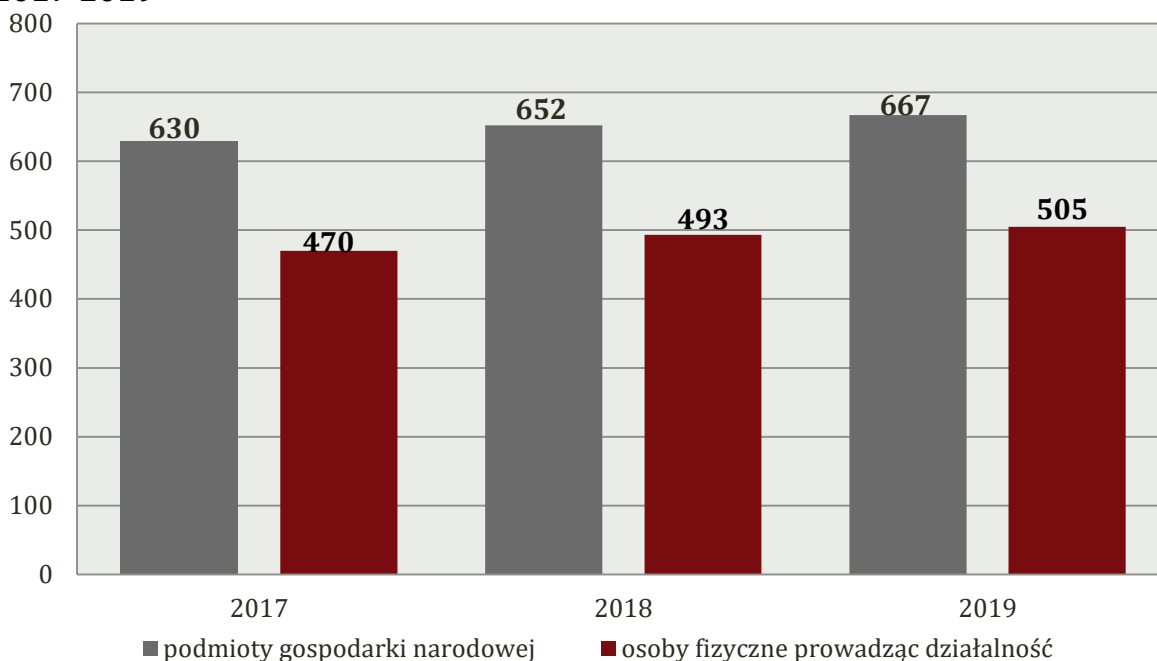

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Czerniejewo na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 667 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły podmioty prowadzone przez osoby fizyczne – było ich 505. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 493, natomiast wszystkich podmiotów – 652. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Czerniejewo wzrosła w niewielkim stopniu.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na budownictwie (129 podmiotów) oraz handlu hurtowym i detalicznym (118 podmiotów), a także na przetwórstwie przemysłowym (47 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: transport i gospodarka magazynowa (41 podmiotów) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (37 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z kulturą, rozrywką i rekreacją (2 podmioty).

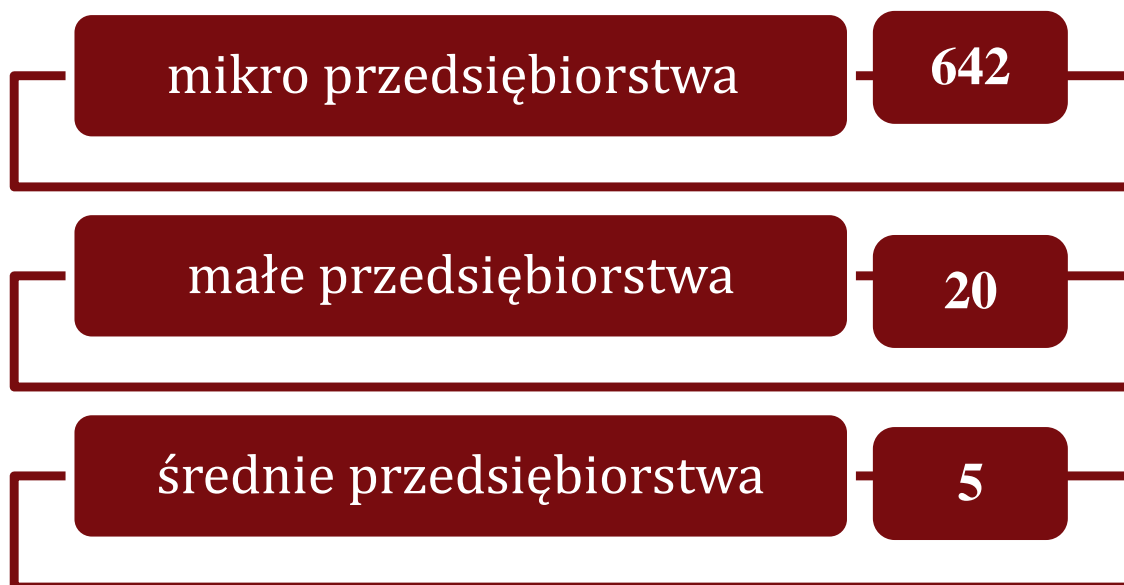
Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Czerniejewo (stan na koniec 2019 roku)

sekcja	liczba
budownictwo - sekcja F	129
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	118
przetwórstwo przemysłowe - sekcja C	47
transport i gospodarka magazynowa - sekcja H	41
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - sekcja M	37
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo - sekcja A	25
pozostała działalność usługowa - sekcja S, T	22
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - sekcja N	21
działalność finansowa i ubezpieczeniowa - sekcja K	19
opieka zdrowotna i pomoc społeczna - sekcja Q	15
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - sekcja I	11
informacja i komunikacja - sekcja J	10
edukacja - sekcja P	5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - sekcja E	3
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - sekcja R	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Czerniejewo według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 642 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 20, działalność prowadzi również 5 średnich przedsiębiorstw.

Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Czerniejewo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

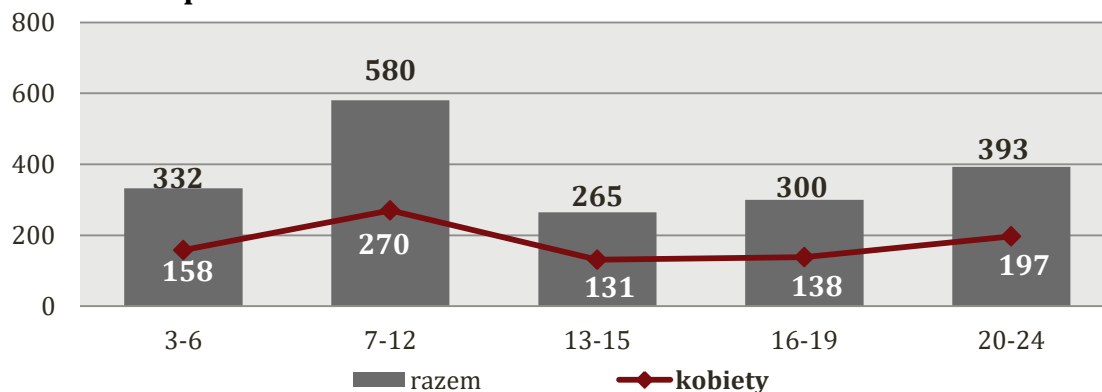

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 870 mieszkańców gminy Czerniejewo, w tym 48% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (580 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (393 osoby), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (332 osoby). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Ludność gminy Czerniejewo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

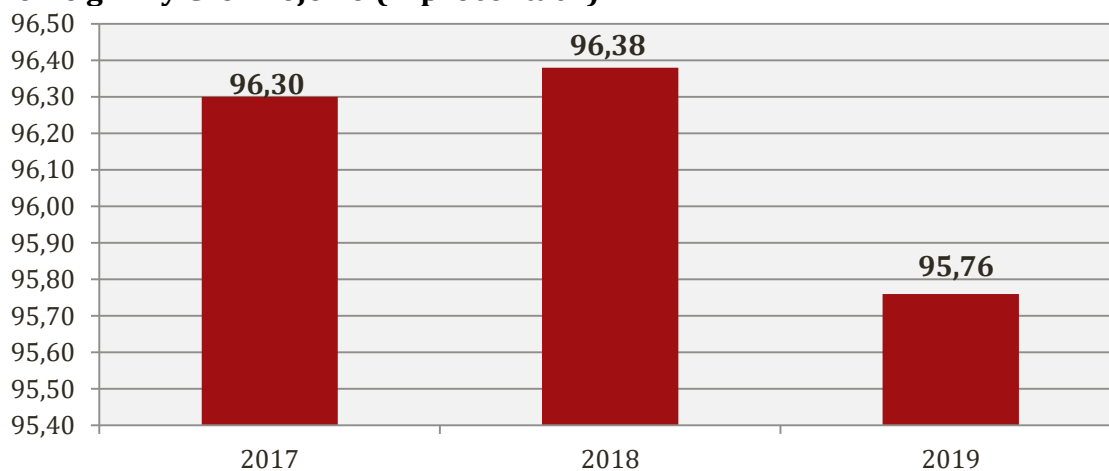
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W gminie Czarniejewo działalność prowadzą następujące jednostki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Onufrego Kopczyńskiego w Czarniejewie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żydowie,
- Przedszkole „Wróbelek-Elementek” w Czarniejewie,
- Przedszkole „Leśna Polana” w Żydowie,
- Klub Dziecięcy „Miś Uszatek” w Czarniejewie,
- Klub Dziecięcy „Kolorowy Domek” w Żydowie.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku kształtował się on na poziomie 95,76%, co oznacza, że w stosunku do lat wcześniejszych uległ spadkowi.

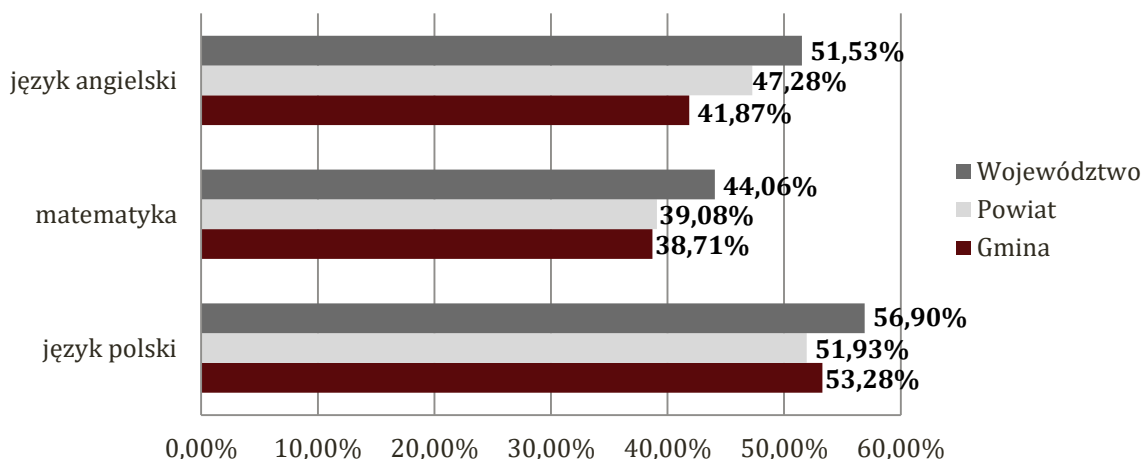
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Czarniejewo (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Czarniejewo, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali gorsze wyniki od nastolatków z całego powiatu oraz województwa, zarówno z języka angielskiego i matematyki. Ósmoklasiści najlepiej poradzili sobie z językiem polskim i otrzymali średnią na poziomie lepszym niż w powiecie.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Czarniejewo, powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Kultura, sport i rekreacja

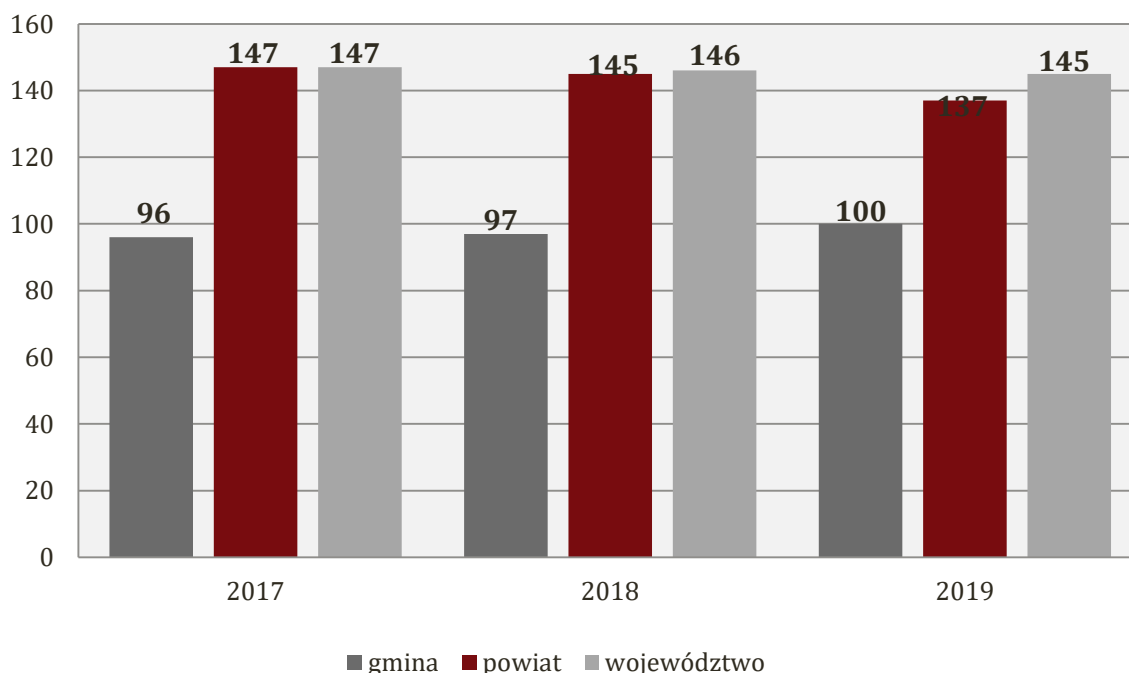
Upowszechnianiem wiedzy i kultury w Gminie zajmuje się również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czarniejewie. Do jej podstawowych zadań należy:

1. Gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie oraz udostępnianie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu.
2. Udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, pośredniczenie w wymianie międzybibliotecznej.
3. Pełnienie funkcji informacyjno – bibliograficznej oraz gromadzenie i opracowanie dokumentów życia społecznego Gminy Czarniejewo.
4. Współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy.
5. Prowadzenie rocznej sprawozdawczości statystycznej Biblioteki.
6. Sprawowanie nadzoru nad filią i punktami bibliotecznymi, udzielanie ich pracownikom pomocy organizacyjnej i merytorycznej.

7. Doskonalenie zawodowe pracowników biblioteki⁸.

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Czarniejewo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie nieco mniejsze wartości niż w powiecie oraz województwie. W 2019 roku w Gminie było to 100 czytelników, w całym województwie 145, a w powiecie 137. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Czarniejewo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Infrastruktura sportowa w gminie Czarniejewo jest bardzo dobrze rozwinięta. Do dyspozycji mieszkańców jest wiele obiektów sportowych, takich jak:

- HALA WIDOWISKOWO SPORTOWA W CZARNIEJEWIE – jej oficjalne otwarcie odbyło się w 2019 roku. W hali usytuowane zostały: wielofunkcyjna płyta z pełnowymiarowymi boiskami, kort do squasha, siłownia, sauna, sala fitness, sala konferencyjna, pokój pierwszej pomocy, pokój trenerów, szatnie, portiernia, recepcja, pomieszczenia magazynowe i techniczne oraz trybuny.

⁸ Statut samorządowej instytucji kultury pod nazwą Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czarniejewie.

- KORT TENISOWY, BOISKO DO SIATKÓWKI PLAŻOWEJ, SKATEPARK W CZERNIEJEWIE.
- MOJE BOISKO – ORLIK 2012 – powstało w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. Podstawą prawną Programu było rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 6 kwietnia 2009 roku w sprawie dofinansowania z budżetu państwa zadań związanych z budową i remontami obiektów sportowych oraz rozwijaniem sportu. W wyniku zrealizowanego zadania powstały dwa boiska o sztucznej nawierzchni: piłkarskiej i wielofunkcyjnej.
- FITNESS W CZERNIEJEWIE – zewnętrzny plac wyposażony w sprzęt fitness: biegacz, wioślarz, surfer, podwójny nordic walking, wyciskanie siedząc + prostownik nóg, nożyce, podwójne wyciskanie nóg, podwójny kołowrotek, wyciskanie siedząc + prostownik nóg oraz ławostół piknikowy.
- CENTRUM REKREACYJNO-SPORTOWE W ŻYDOWIE – które składa się z: skate parku, kortu tenisowego oraz boiska do siatkówki.
- MIEJSKIE STADIONY SPORTOWE – boiska sportowe w Czerniejewie i Żydowie, wykorzystywane są głównie przez szkoły oraz kluby sportowe.

Oprócz wymienionych powyżej obiektów sportowych na terenie Gminy funkcjonują również boiska przy szkołach, dofinansowane z Urzędu Marszałkowskiego i Ministerstwa Sportu.

Dodatkowo na terenie Gminy działają następujące Kluby Sportowe: Ludowy Klub Sportowy „Czarni” Czerniejewo, Klub Sportowy Fara Pelikan Żydowo, Uczniowski Klub Sportowy „Lider” Szczytniki Czerniejewo oraz Uczniowski Klub Sportowy „Hetman” Żydowo.

Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Czerniejewo usługi świadczy Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego Novamed w Czerniejewie i w Żydowie.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Czerniejewo w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 1 851 mieszkańców. Jest to wartość mniejsza od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 345. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 4,0 porad w przeliczeniu na

1 mieszkańca, co jest wartością mniejszą w stosunku do całego powiatu gnieźnieńskiego (4,7).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Czarniejewo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego w 2019 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 345	1 851
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,7	4,0

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Czarniejewo o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisarjatu Policji w Czarniejewie.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Czarniejewie i Żydowie.

Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁰. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Na obszarze gminy Czerniejewo funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich m.in.:

- Stowarzyszenie Integracyjno-Rehabilitacyjne „Razem” Czerniejewo,
- Czerniejewskie Koło Kobiet Aktywnych – Nidom,
- Stowarzyszenie Oświatowe „Onuphrius” w Czerniejewie,
- Towarzystwo Przyjaciół Żydowa,
- Stowarzyszenie Kobiety Europy w Czerniejewie,
- Stowarzyszenie „Pelikan” w Żydowie,
- Stowarzyszenie Rakowo,
- Ludowy Klub Sportowy „Czarni” Czerniejewo,
- Klub Sportowy „Fara-Pelikan” Żydowo,
- UKS Hetman Żydowo,
- USK Lider Szczytniki Czerniejewskie,
- OSP Czerniejewo,
- OSP Żydowo,
- Klub Karate Shotokan Czerniejewo.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Czerniejewo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2021*.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Czerniejewo jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;

4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;

20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek wykonuje również inne zadania przypisane gminie przekazane mu do realizacji na podstawie upoważnienia właściwego organu gminy, w przypadkach przewidzianych w ustawach, a w szczególności:

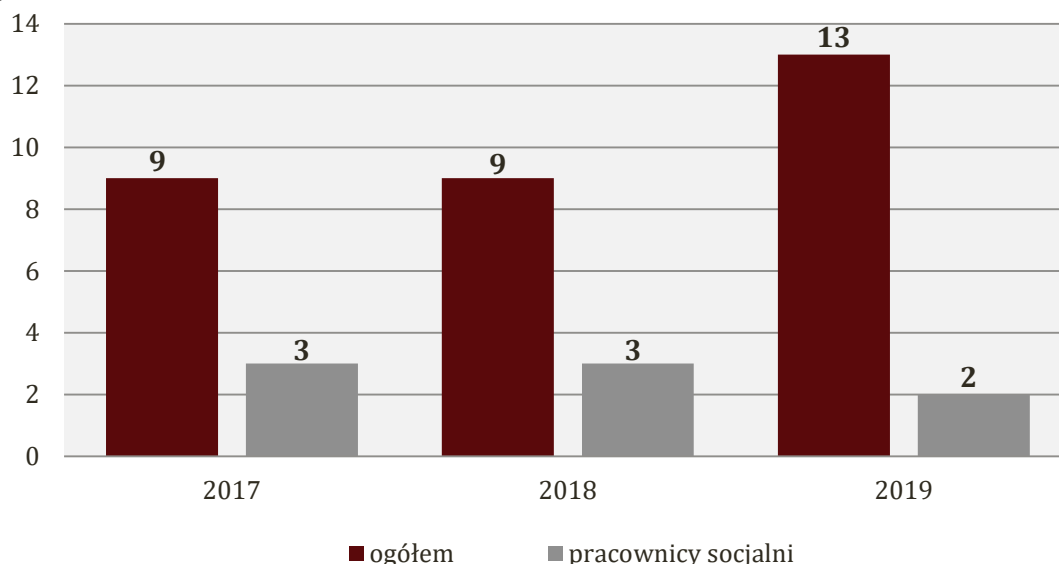
1. Zadania z zakresu przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
2. zadania wynikające z realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”,
3. zadania z zakresu przyznawania i wypłat dodatku mieszkaniowego,
4. potwierdzanie prawa do świadczeń oraz realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
5. zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
6. zadania z zakresu przyznawania i wypłaty dodatku energetycznego,
7. zadania z zakresu przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego,
8. zadania z zakresu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym,
9. zadania wynikające z ustawy „Za życiem”,
10. zadania wynikające z realizacji rządowego programu „Dobry start”,
11. zadania wynikające z realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny¹².

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miasta i Gminy.

¹² Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie.

Na koniec 2019 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerniejewie zatrudnionych było 13 pracowników, w tym 2 pracowników socjalnych. W stosunku do lat wcześniejszych liczba zatrudnionych pracowników uległa wzrostowi, natomiast liczba pracowników socjalnych na przestrzeni lat 2017-2019 utrzymywała się na stałym względnie stałym poziomie.

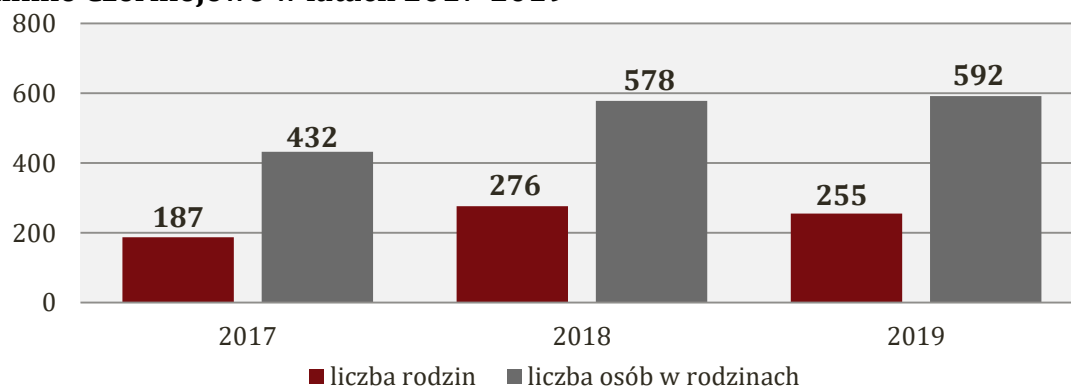
Wykres 10. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Czerniejewo ulegała wahaniom. W 2019 roku z pomocy skorzystało 255 rodzin – to o 8% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 36% więcej niż w 2017 roku. W stosunku do lat poprzednich zwiększyła się liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

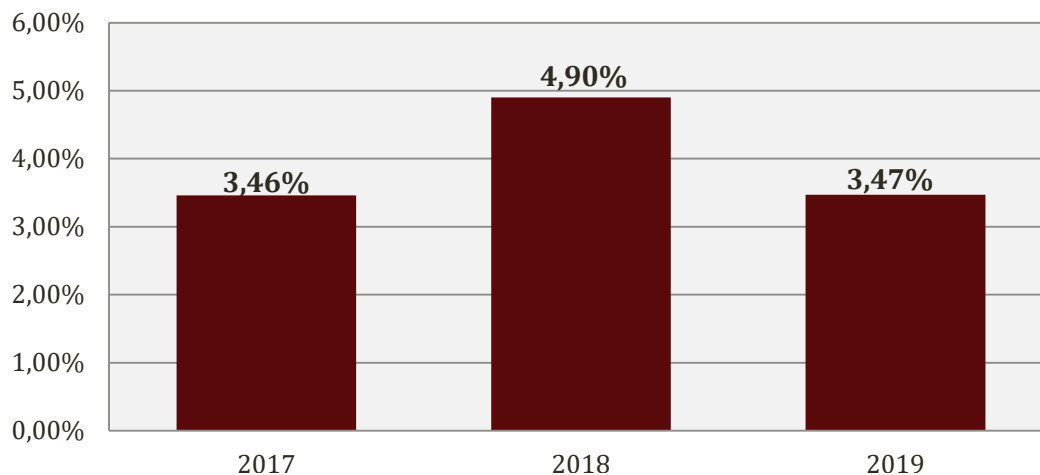
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Czerniejewo w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika ulegała wahaniom. W 2019 roku wyniosła 3,47%, w 2018 roku - 4,90%, natomiast w 2017 roku - 3,46%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 12. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku korzystających z tego typu pomocy było 118 osób w wieku produkcyjnym oraz 31 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja - korzystających z pomocy społecznej kobiet było więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 84, liczba mężczyzn - 65). Analizując dynamikę zmian dostrzec można spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
produkcyjny	351	176	152	88	118	60
poprodukcyjny	87	61	34	27	31	24
ogółem	438	237	186	115	149	84

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 145 mieszkańcom gminy Czerniejewo, natomiast świadczenie niepieniężne – 110. Na przestrzeni omawianych lat liczba osób, którym przyznano zarówno świadczenia pieniężne i niepieniężne ulegała wahaniom.

Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	151	232	145
świadczenie niepieniężne	117	127	110

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

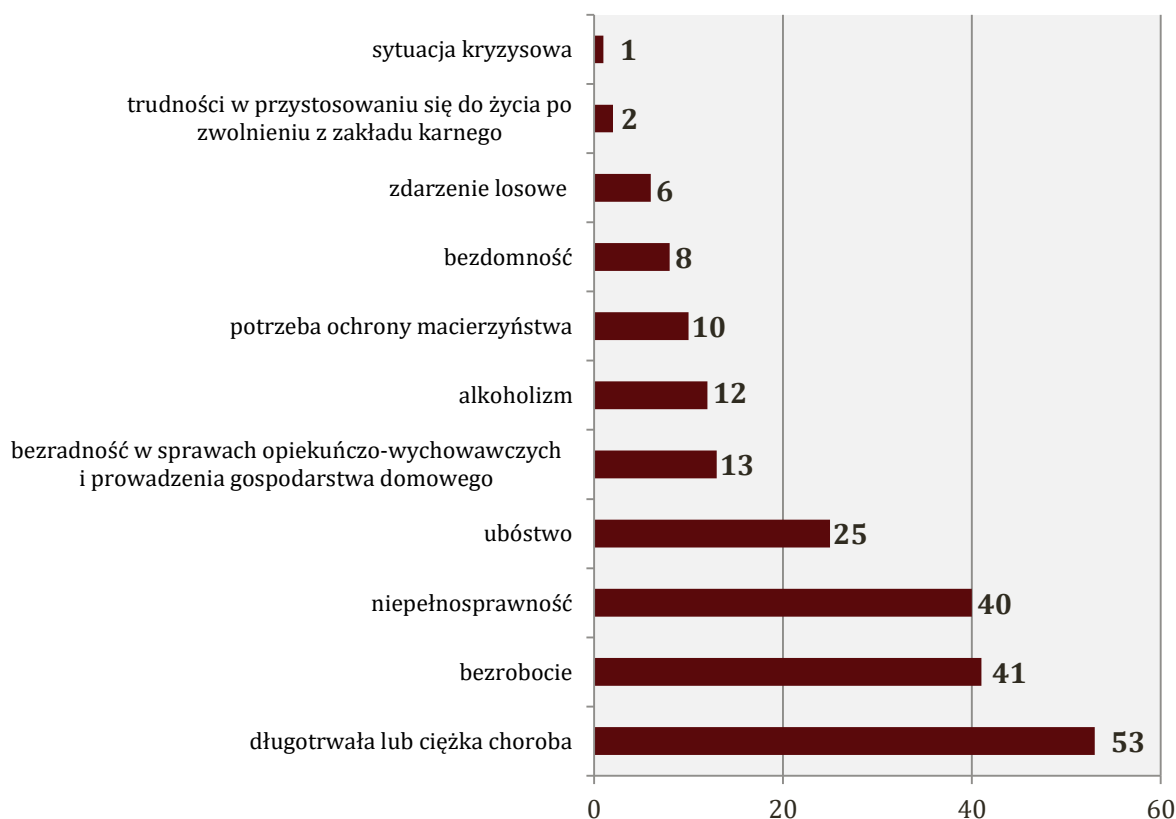
Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się ze 100 w 2017 roku do 58 w 2019 roku. Oznacza to spadek o 42%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są widoczne w znacznym stopniu – mężczyźni stanowili 45% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 55%.

Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
kobiety	58	44	32
mężczyźni	42	35	26
ogółem	100	79	58

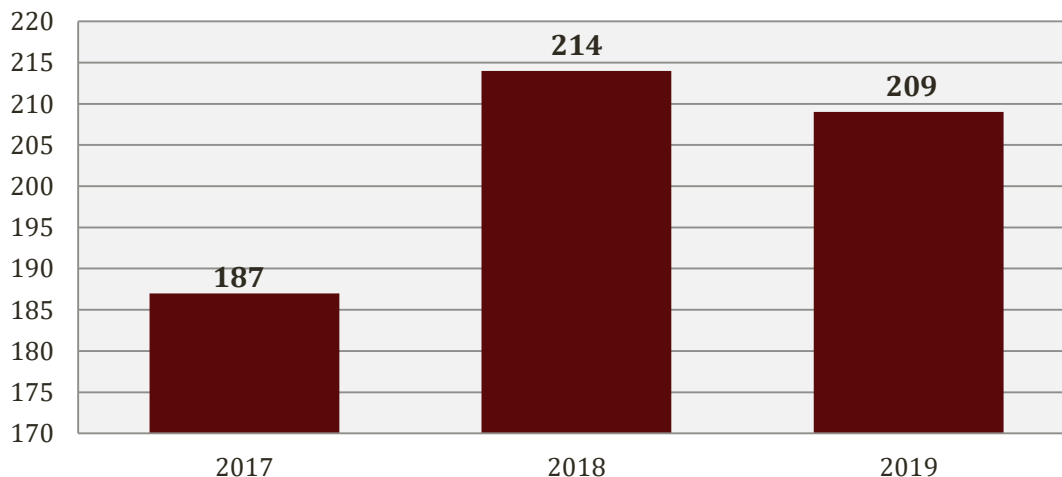
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Czerniejewo była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymały 53 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazło się bezrobocie (41 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (40 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znalazło się także ubóstwo (25 rodzin).

Wykres 13. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie ostatnich trzech lat. W 2019 roku sporządzono je ze 209 rodzinami, w 2018 roku z 214, a w 2017 roku ze 187. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała wahaniom.

Wykres 14. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Czerniejewo. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Komisariat Policji w Czerniejewie,
- Rada Seniorów Miasta i Gminy Czerniejewo,
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czerniejewie,
- placówki ochrony zdrowia,
- Klub Senior+ w Czerniejewie,
- Świetlica Środowiskowa w Żydowie "Promyki,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz diagnozy problemów społecznych przeprowadzonej w 2019 roku wśród mieszkańców Gminy, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹³.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,

¹³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

MGOPS w Czerniejewie w zakresie pomocy rodzinie, działa na podstawie *Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Czerniejewo na lata 2020-2022*, przyjętego uchwałą Nr XV/122/19 Rady Miasta i Gminy Czerniejewo z dnia 30 grudnia 2019 r. Celem głównym Programu jest: *Rozwój systemu pomocy w zakresie wspierania rodziny i tworzenia warunków sprzyjających poprawnemu wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny*. Program zakłada również następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie rodzinom poczucia stabilizacji socjalnej,
- wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży,
- zapewnienie zasobów ludzkich w celach pomocowych dla rodziny.

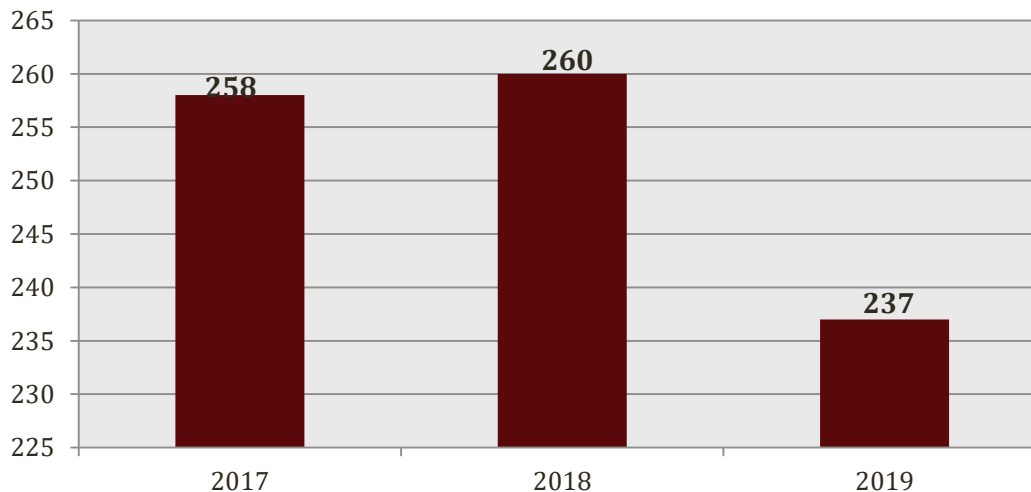
W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 90 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 85 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 10 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 9 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	90	90	b.d.
dwoje dzieci	85	61	24
troje dzieci	10	10	b.d.
czworo i więcej dzieci	9	7	2

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 237 rodzin, czyli o 9% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 8% mniej niż w roku 2017. W latach 2017-2019 średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych ulegała wahaniom.

Wykres 15. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego

jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 595 rodzin na łączną kwotę 5 473 467,00 zł, w 2018 roku – 584 rodziny, a wydatkowano na to 5 344 630,00 zł, natomiast w 2019 roku – 583 rodziny, na co przeznaczonych zostało 7 137 497,00 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, pobierających to świadczenie ulegała spadkowi, a kwota na nie przeznaczona ulegały wahaniom.

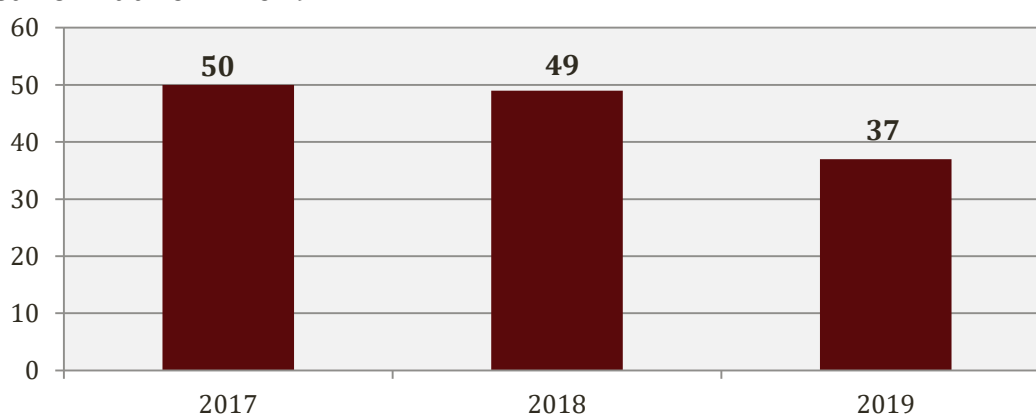
Tabela 10. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	595	584	583
kwota świadczeń (w złotych)	5 473 467,00	5 344 630,00	7 137 497,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2019 było to 50 osób, w 2018 roku – 49 osób, z kolei w 2017 roku – 37 osób. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na kolejnym wykresie.

Wykres 16. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

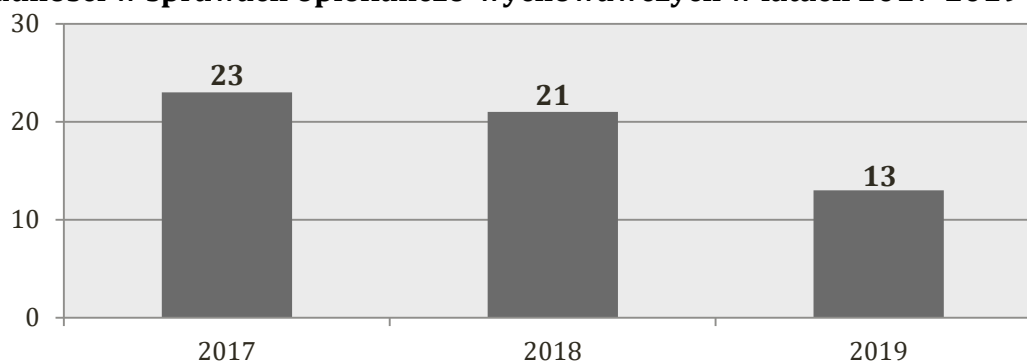

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na piątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa nieznacznemu spadkowi. W 2017 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 23 rodzinom, w 2018 roku - 21, natomiast w 2019 roku - 13.

Wykres 17. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

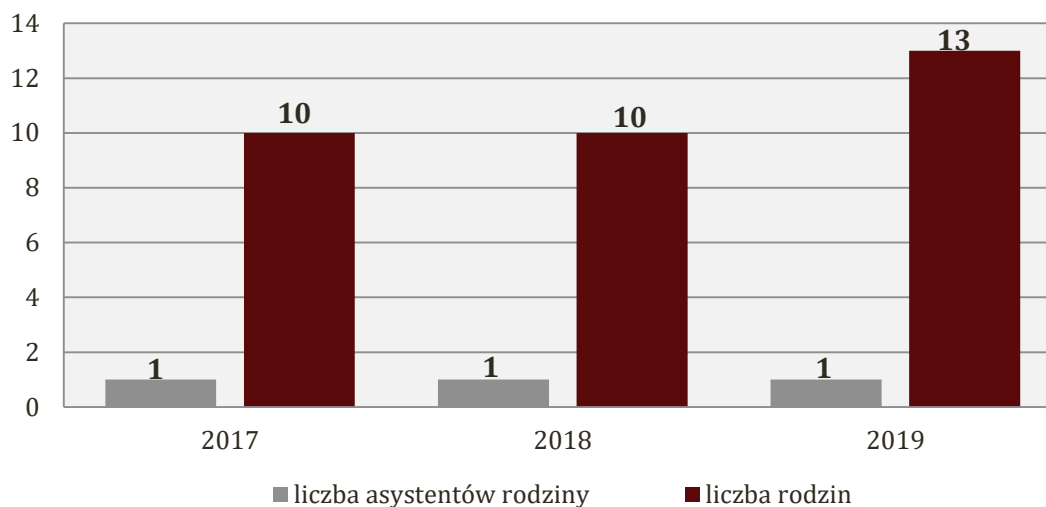

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czerniejewie zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2019 roku w ramach realizacji ustawowego zadania asystent rodziny prowadził pracę w 13 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem w stosunku do lat 2017-2018 uległa wzrostowi.

Wykres 18. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

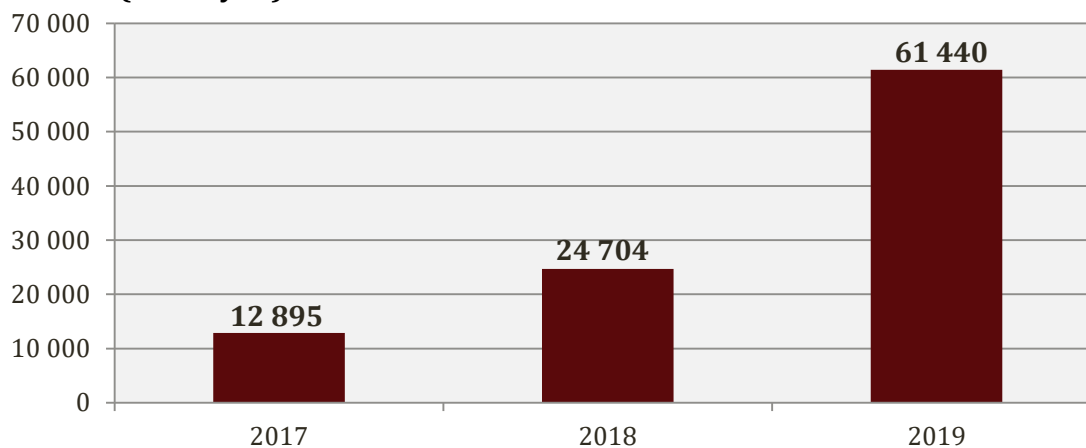

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Czerniejewo nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 61 440 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 19. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Dla mieszkańców Gminy działalność prowadzi również Świetlica Środowiskowa „Promyki” w Żydowie. Celem jej pracy jest *Zapewnienie opieki wychowawczej dziecku mającemu problemy rodzinne, emocjonalne, szkole, zagrożonemu demoralizacją lub uzależnieniom oraz wspomaganie rodzin ubogich, niewydolnych wychowawczo i zagrożonych wykluczeniem społecznym*. Działania prowadzone na rzecz dziecka, w ramach Świetlicy Środowiskowej „Promyki” obejmują w szczególności:

- zapewnienie opieki po zajęciach szkolnych,
- zapewnienie warunków do nauki i pomoc w niej,
- prowadzenie zajęć profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia,
- organizowanie terapeutycznych form wypoczynku w okresie wakacji,
- pomoc materialna w formie dożywiania, pomocy naukowych, przyborów szkolnych, paczek okolicznościowych.

Praca z rodziną może być realizowana poprzez:

- udzielanie wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- organizowanie pomocy na rzecz rodziny w sytuacji kryzysowej,
- monitorowanie sytuacji rodziny pod kątem radzenia sobie z aktualnymi trudnościami, współpracy z kuratorem, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, realizowania zaleceń szkoły, sądu itp.¹⁴

W ramach wspierania rodziny Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo).

¹⁴ Statut Świetlicy Środowiskowej „Promyki” w Żydowie.

Wsparcie osób niepełnosprawnych

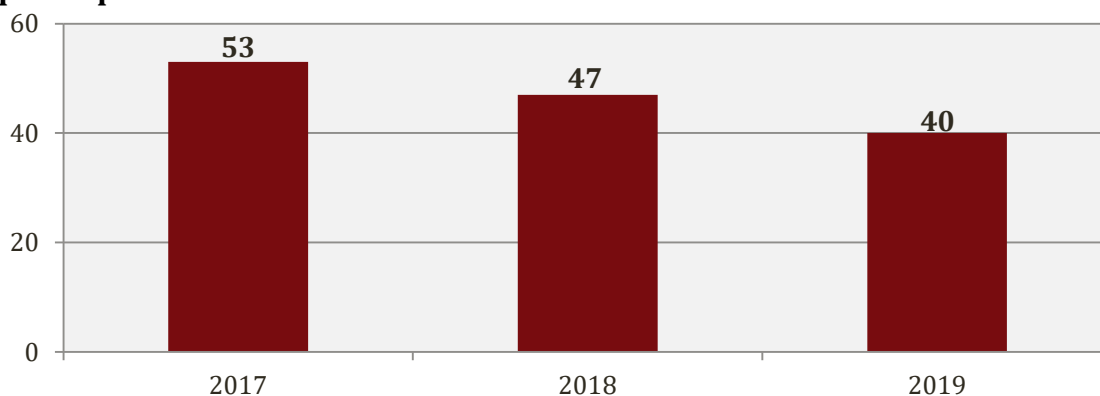
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 40. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa spadkowi o 25%. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 828 świadczeń na łączną kwotę 126 684,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 714 na kwotę 112 321,00 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 516 świadczeń na kwotę 97 360,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała spadkowi.

Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	828	714	516
kwota świadczeń (zł)	126 684,00	112 321,00	97 360,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2017 roku ulega wahaniom. W 2017 roku przyznano 730 świadczeń, w 2018 roku – 716, natomiast w 2019 roku – 798.

Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	730	716	798
kwota świadczeń (zł)	111 690,00	113 256,00	150 843,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 755 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 743, natomiast w 2019 roku – 730. W ostatnich latach liczba przyznanych zasiłków ulegała spadkowi, natomiast kwota świadczeń nieznacznie wzrosła.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	755	743	730
kwota świadczeń (zł)	115 515,00	117 544,00	138 460,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 124 świadczenia, a więc o 40 więcej niż w 2017 roku.

Tabela 14. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	84	92	124
kwota świadczeń (zł)	43 462,00	48 733,00	76 091,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrudniony dostęp do rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

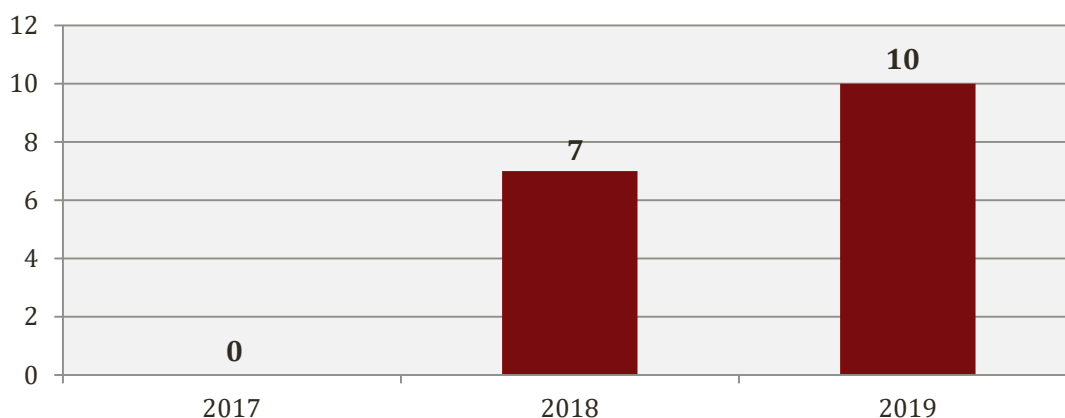
Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym

stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁵.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W 2019 roku ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 10 mieszkańców Gminy. Na przestrzeni omawianych lat liczba osób, którym udzielono tego typu pomocy ulegała wzrostowi.

Wykres 21. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

¹⁵ www.psychiatriapolska.pl

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wzrost liczby beneficjentów korzystających ze specjalistycznych usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami społecznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

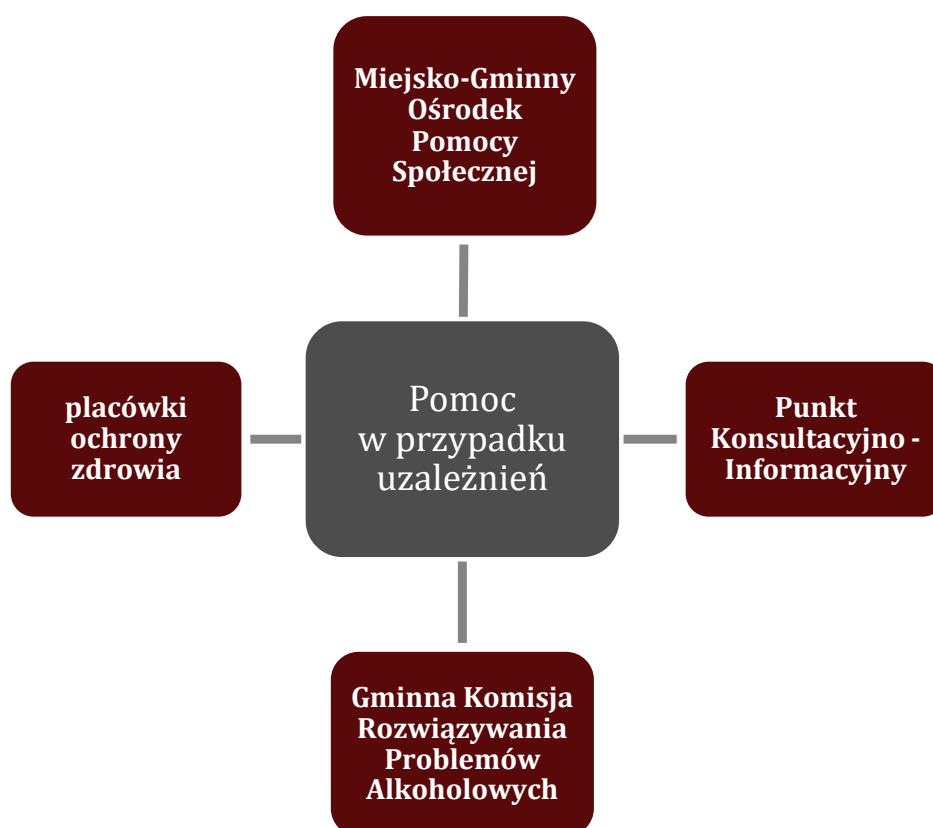
Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim

wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁶. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Czarniejewo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

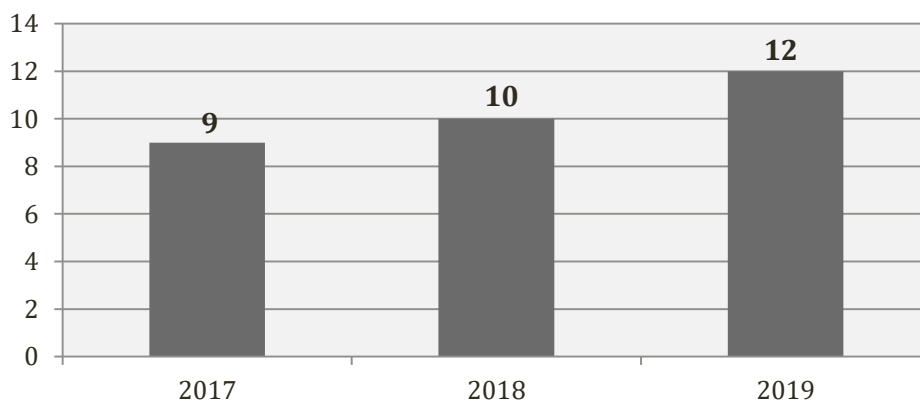
Rysunek 5. Miejsca, w których mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku uzależnienia

¹⁶ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

W 2019 roku z pomocy i wsparcia z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie z powodu alkoholizmu skorzystało 12 rodzin. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu ulegała wzrostowi. W latach 2017-2019 żadna rodzina nie korzystała z pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z MGOPS, z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Czerniejewo, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2019 roku członkowie Komisji spotkali się 12 razy w ramach posiedzeń, omówiono sytuację oraz przeprowadzono rozmowy z 10 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 6 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 2 osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został spadek zarówno liczby osób uzależnionych oraz liczby członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy. Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego na przestrzeni ostatnich trzech lat ulegała spadkowi. Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Czerniejewo podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

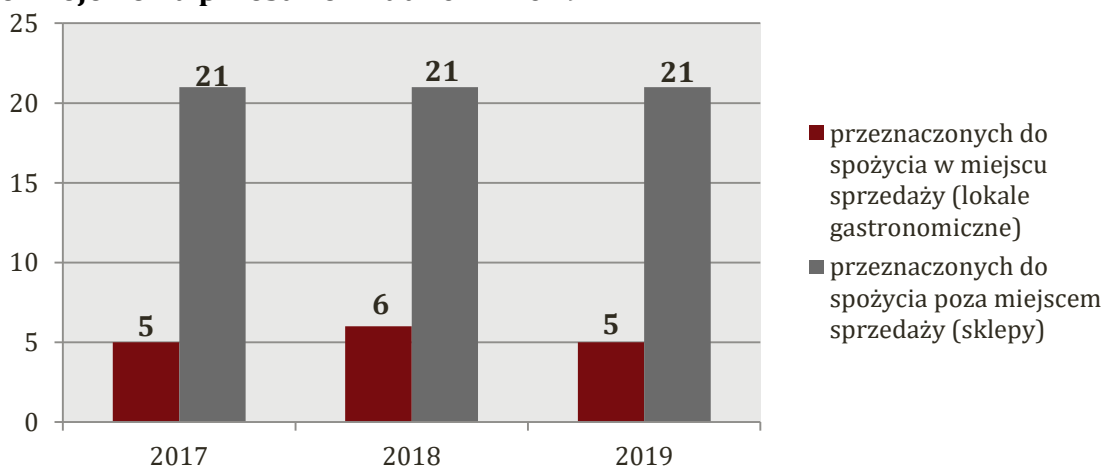
Tabela 15. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	10	18	10
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	14	19	6
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	4	2

Źródło: Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Czerniejewo w 2019 roku prowadzony był Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem. W punkcie zatrudnionych było 2 pracowników: terapeuta ds. uzależnień, który przeprowadził rozmowy z 32 osobami uzależnionymi oraz 10 osobami współuzależnionymi, a także psycholog, który udzielił indywidualnych porad 22 osobom. Jak wynika z danych przekazanych przez GKRPA najwięcej osób, które skorzystały z porad psychologa to osoby uzależnione od alkoholu (10 osób) oraz współuzależnione (6 osób).

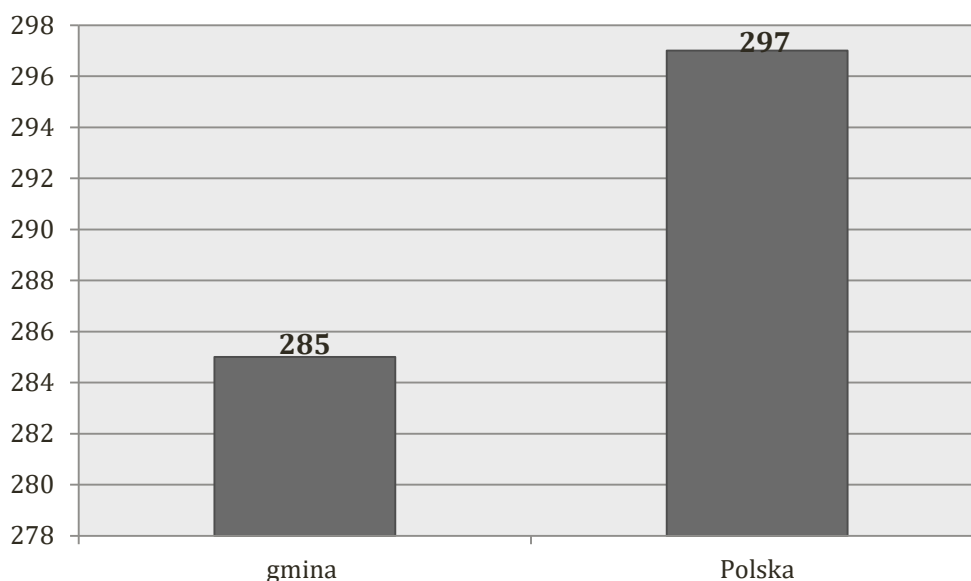
W 2019 roku na terenie gminy Czerniejewo znajdowało się łącznie 26 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 21 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 5 przeznaczony do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba lokali gastronomicznych utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Wykres 23. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czerniejewo na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czerniejewo, w porównaniu do całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest nieznacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 24. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czerniejewo i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych za 2017, 2018 i 2019 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Czerniejewo, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy, uzależnienie od Internetu oraz hazard.

Tabela 16. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Czerniejewo dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aż 83% dorosłych mieszkańców wskazało, że pierwszy raz spożywało alkohol przed 18 rokiem życia, ■ ponad połowa respondentów zadeklarowała spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu (tj. 51%), 17% wskazało na picie kilka razy w roku, 9% na raz w tygodniu, natomiast 1% respondentów wskazał na spożywanie alkoholu codziennie, ■ najwięcej badanych mieszkańców w trakcie typowego dnia picia wypija 1-2 porcje alkoholu, ■ 25% respondentów twierdzi, że ilość sklepów i lokali gdzie można kupić alkohol jest na terenie Gminy zbyt duża.
Papierosy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że papierosy lub e-papierosy pali 34% dorosłych mieszkańców, z czego 5% pali regularnie e-papierosy, a 26% wskazało na palenie tradycyjnych papierosów, ■ 16% mieszkańców uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe niż tradycyjne papierosy.
Narkotyki i dopalacze	<ul style="list-style-type: none"> ■ Blisko połowa respondentów zna osobę lub osoby, które przyjmują substancje psychoaktywne, ■ najpopularniejszym narkotykiem wśród mieszkańców Gminy jest marihuana lub haszysz, ■ tylko 1% ma wiedzę na temat miejsc gdzie można kupić narkotyki lub papierosy.
Hazard	<ul style="list-style-type: none"> ■ Tylko 3% badanych ocenia, że uzależnienie od hazardu jest w ich środowisku bardzo powszechne, natomiast 14% przyznało, że jest dość powszechne.
Uzależnienie od Internetu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zdaniem 60% respondentów uzależnienie od komputera/Internetu jest w Gminie dość rozpowszechnione, a 31% ankietowanych jest zdania, że jest bardzo powszechne.

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerniejewo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku

W dalszej kolejności analizie poddane zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z gminy Czerniejewo, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów, używanie narkotyków lub dopalaczy, uzależnienie od korzystania z Internetu oraz hazardu.

Tabela 17. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Czerniejewo dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> ■ Spośród uczniów, którzy mają za sobą inicjacje alkoholową większość z nich piło alkohol raz (tj. 9% ze Szkoły Podstawowej w Żydowie oraz 10% ze Szkoły Podstawowej w Czerniejewie), ■ Najpopularniejszym alkoholem w SP Żydowo była wódka (10%), natomiast w SP Czerniejewo piwo (5%), ■ 7% uczniów ze szkoły w Żydowie oraz 17% respondentów ze szkoły w Czerniejewie jest zdania, że zakup alkoholu przez osoby nieletnie jest raczej łatwy, nie ma z tym większego problemu,
Papierosy	<ul style="list-style-type: none"> ■ Inicjacje nikotynową ma za sobą 11% uczniów z SP Czerniejewo oraz 21% z SP Żydowo, ■ Najczęstszymi okolicznościami inicjacji nikotynowej było spotkanie ze znajomymi, ■ Co dziesiąty uczeń jest zdania, że zakup papierosów przez osoby niepełnoletnie jest bardzo łatwy.
Narkotyki i dopalacze	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt z narkotykami lub dopalaczami miało po 2% uczniów ze Szkół Podstawowych w Czerniejewie i Żydowie, ■ 18% uczniów (SP Czerniejewo) oraz 14% respondentów (SP Żydowo) przyznało, że alkohol w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.
Korzystanie z Internetu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Wszyscy uczniowie z SP Żydowo korzystają z komputera oraz 97% z SP Czerniejewo, ■ Wśród uczniów zarówno z obu szkół najbardziej popularnymi formami korzystania z komputera są gry komputerowe oraz portale społecznościowe.
Hazard	<ul style="list-style-type: none"> ■ Blisko co trzeci badany uczeń grał kiedykolwiek w gry na automatach, a co dziesiąty respondent grał w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze.

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerniejewo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- Brak świadomości na temat szkodliwości piwa wśród znacznej części uczniów biorących udział w badaniu,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19,
- łatwy dostęp do alkoholu oraz papierosów wśród osób nieletnich.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Czarniejewo zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,

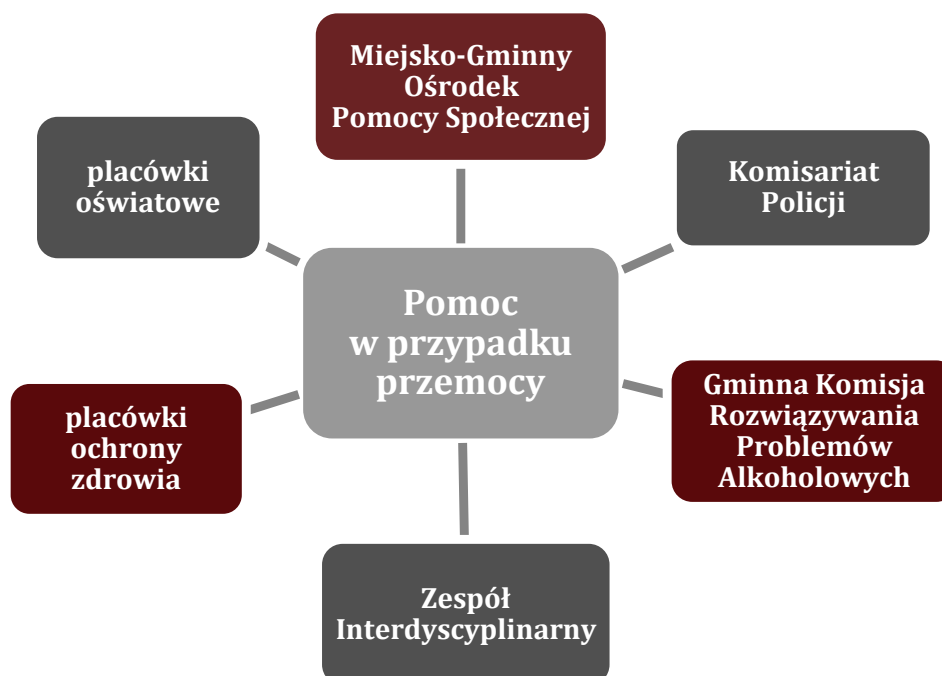
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

MGOPS w Czerniejewie w zakresie pomocy rodzinie, działa na podstawie *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czerniejewo na lata 2021-2025*, przyjętego uchwałą Nr XXV/207/12 Rady Miasta i Gminy Czerniejewo z dnia 27 stycznia 2021 r. Celem głównym Programu jest zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy oraz poprawa bezpieczeństwa w rodzinie, gdzie przemoc wystąpiła.

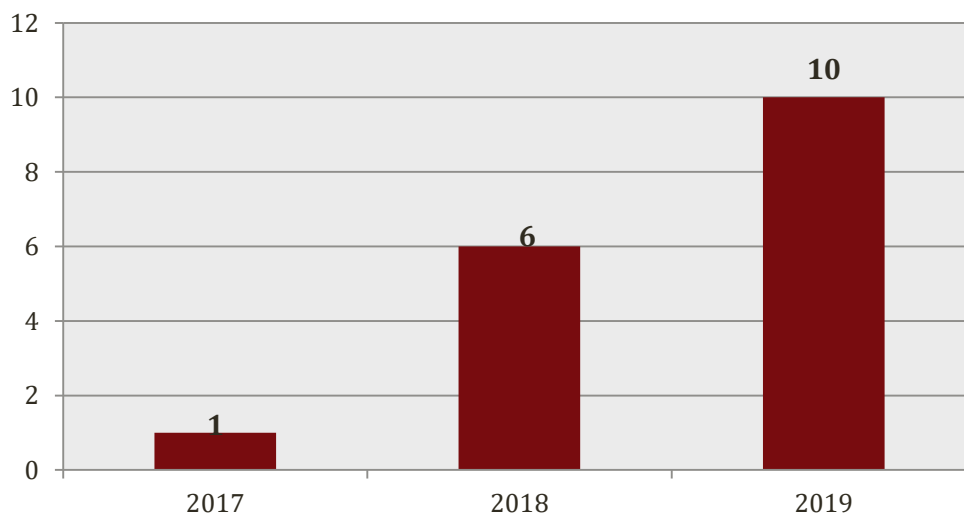
Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Czerniejewo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Rysunek 6. Miejsca, w których mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań grup roboczych w latach 2017-2019. Liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 10 co oznacza, że w stosunku lat ubiegłych przyjęła wartość większą. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

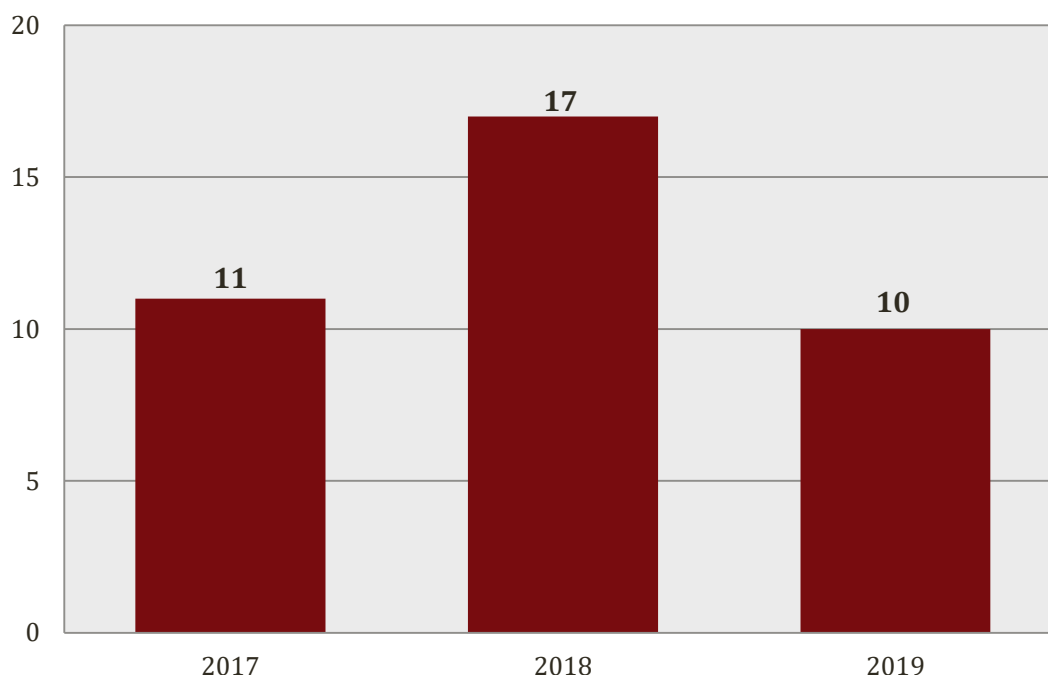
Wykres 25. Dane statystyczne dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2017 roku było to 11 rodzin, w 2018 roku 17, natomiast w 2019 roku 10. Dane te obrazuje wykres nr 26.

Wykres 26. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 8 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 9 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 5 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 2 sprawy w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- w stosunku do 2017 roku wzrosła liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę, a także liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C i D”,
- w 2019 w stosunku do lat poprzednich wzrosła również liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 18. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

L.P.	wyszczególnienie	2017	2018	2019
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	1	6	8
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	2	3	9
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	0	0	5
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	0	0	2

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy,
- stosunkowo wysoka liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Tabela 19. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Czerniejewo dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ■ 16% badanych mieszkańców uważa, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa, ■ 24% respondentów przyznało, że zna w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, ■ Według ankietowanych najczęstszym powodem agresji są uzależnienia (38%) oraz stres (31%).

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerniejewo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku

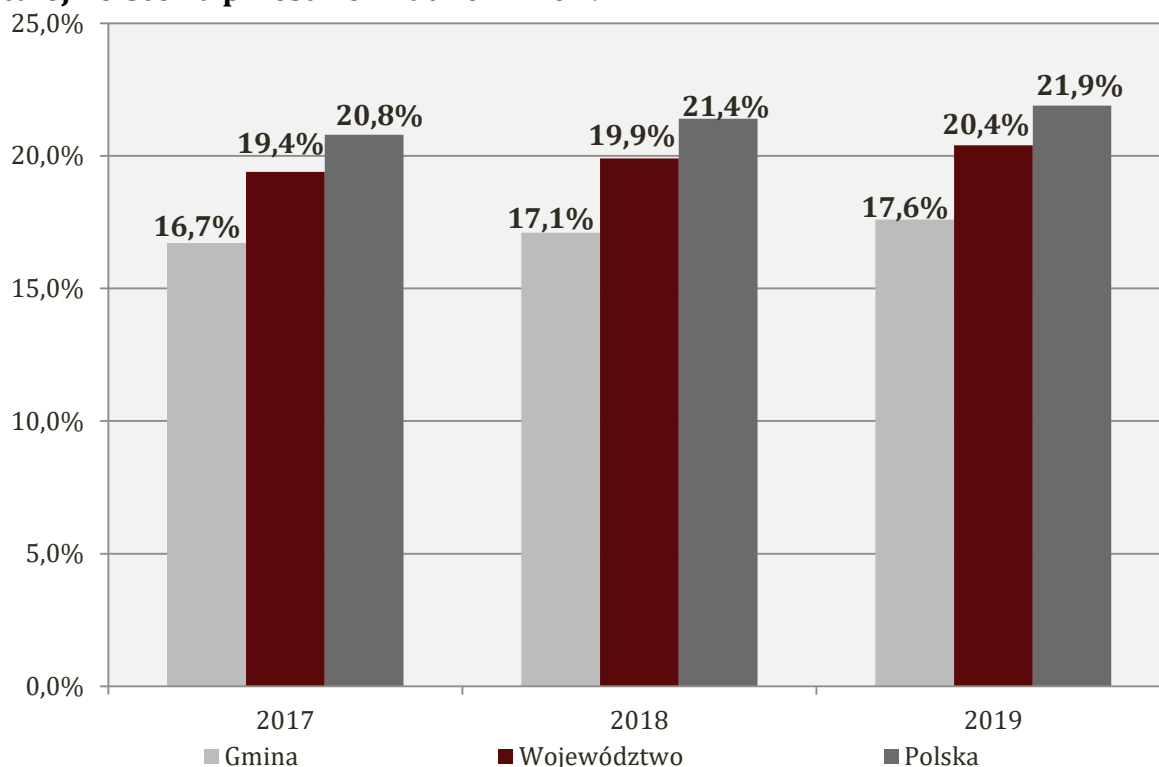
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Czarniejewo jest niższy względem województwa i całej Polski. Na przestrzeni omawianych lat udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2017 a 2019 rokiem w gminie Czarniejewo wynosi 0,9 pp., w województwie wielkopolskim 1 pp., a w Polsce 1,1 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

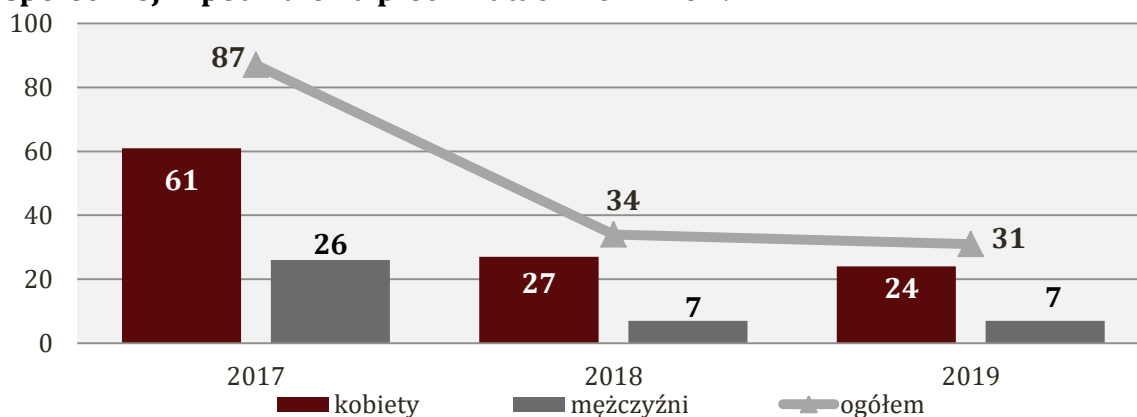
Wykres 27. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Czarniejewo, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku 31. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 24, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 7. W stosunku do 2017 roku dostrzec można znaczny spadek liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

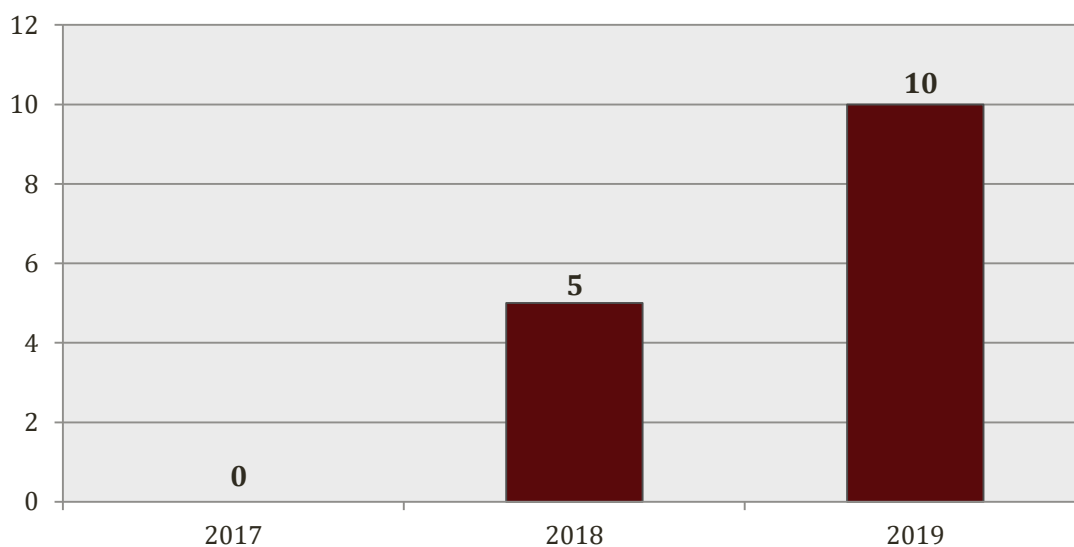
Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2019 roku objętych tego typu usługami było 10 osób, a w roku 2018 – 5. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z tego rodzaju usług ulegała wzrostowi. Oznacza to, że w Gminie występuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Gminy, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi ze względu na podejmowanie aktywności zawodowej.

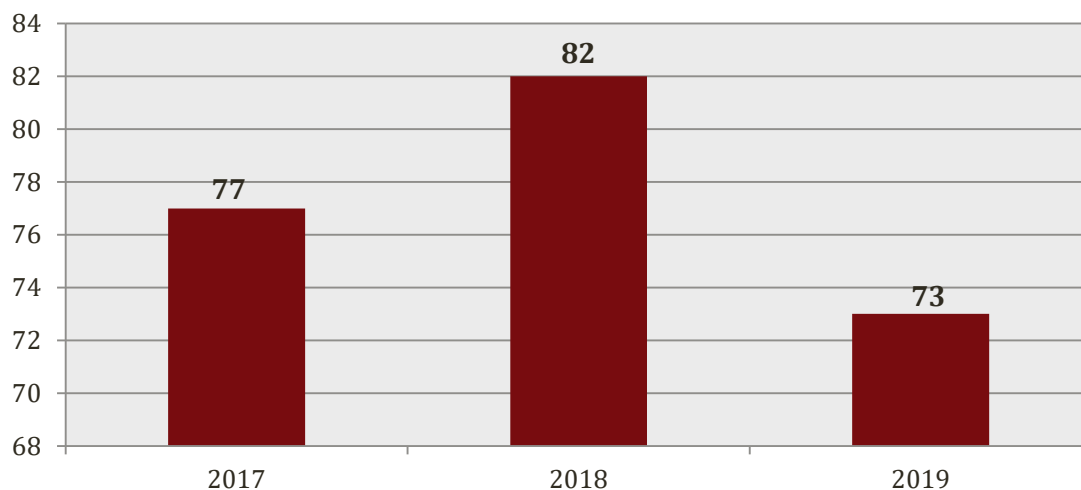
Wykres 29. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoba, która ukończyła 75. rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2019 roku zasiłek pielęgnacyjny został przyznany 73 mieszkańcom Gminy powyżej 75 roku życia. W porównaniu do lat wcześniejszych liczba przyznanych zasiłków uległa spadkowi.

Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W 2019 roku, w porównaniu do poprzednich lat, liczba osób przebywających w DPS ulegała wzrostowi i wyniosła 10. Na przestrzeni ostatnich lat kwota świadczeń przeznaczona na ten cel ulegała spadkowi.

Wykres 31. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	9	9	10
kwota świadczeń (zł)	312 369	296 792	296 240

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wyzwania stawiane przed społecznością lokalną wynikające z procesu starzenia się społeczeństwa wymagają podjęcia działań wielowymiarowych, które doprowadzą do zapewnienia należytej jakości oraz poziomu życia osób w wieku poprodukcyjnym. Gmina Czerniejewo oferuje szeroki wachlarz aktywności skierowanej do osób w wieku poprodukcyjnym. Jedną z nich jest prowadzenie Klubu „Seniora+”, który pozwala m.in.: na aktywne spędzanie wolnego czasu, nawiązywanie oraz utrzymywanie kontaktów społecznych, a także popularyzację zdrowego stylu życia wśród osób starszych.

Z budżetu gminy Czerniejewo oraz dotacji z budżetu państwa realizowana jest szeroko oferta usług kulturalno-edukacyjno-rekreacyjno-społecznych dla osób starszych 60+ w ramach działalności Klubu Senior+ w Czerniejewie.

W 2020 roku do Klubu należało aż 89 osób, zajęcia przeznaczone były dla grup 20 osobowych, jednak ze względu na sytuację epidemiologiczną seniorzy spotykali się w mniejszych 10 osobowych zespołach. Do działań, w których brali udział członkowie Klubu zaliczyć można:

1. Kurs języka angielskiego dla początkujących „Z angielskim za pan brat”,
2. Zajęcia:
 - a) z arteterapii pt. „Radosna twórczość”,
 - b) z malarstwa oraz techniki mixmedia pt. „Chodź pomaluj swój świat”,
 - c) psychologiczne pt. „Wiem co czuję”,
 - d) z komunikacji interpersonalnej pt. „Komunikacja bez przeszkód”,
 - e) z hortiterapii pt. „Lecznicza moc ogrodów”,
 - f) z kosmetyczką pt. „W trosce o urodę”,
 - g) sportowe pt. „W zdrowym ciele, zdrowy duch”,
3. Kurs tańca latynoamerykańskiego pt. „LATINO DANCE”,
4. Warsztaty wokalne pt. „Spotkanie z piosenką”,
5. Warsztaty wikliniarskie pt. „Od patyka do koszyka”,
6. Wyjazd rowerowy pt. „Z historią w tle”,
7. Dzień Seniora pt. „Siła wieku i doświadczenia, czyli jak Senior Gminę Czerniejewo zmienia”,
8. Kurs podstawowy szycia pt. „Modne szycie”,
9. Wigilia pt. „Czas wiary, nadziei i miłości”,
10. Spotkania z lekarzem geriatrą „Jak starzeć się pomyślnie”.

W ramach zajęć sportowych seniorzy brali udział w wycieczkach rowerowych m.in.: do Jezierc, na Babskie Jeziora oraz do Imielna.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie zrealizował również ogólnopolski program #Wspieraj Seniora pod hasłem Seniorze! Zostań w domu, w ramach którego pracownicy instytucji zrobili zakupy dla osób starszych, aby zapewnić im bezpieczeństwo w czasie pandemii.

W Gminie działalność prowadzi Rada Seniorów Miasta i Gminy Czerniejewo, która zachęcała członków Seniorów 60+ do udziału w konkursie fotograficznym, którego celem było: *Zachęcenie Seniorów do spędzania aktywnie czasu w domu, podejmowania nowych pasji i rozwoju swoich zainteresowań w okresie pandemii*. Nagrody w konkursie sfinansowane zostały z budżetu Ray Seniorów Miasta i Gminy Czerniejewo. 14 listopada obchodzony jest Ogólnopolski Dzień Seniora, w latach wcześniejszych na terenie Gminy organizowano tzw. Senioralia, jednak w 2020 ze względu na sytuację epidemiologiczną nie było możliwości świętowania tego ważnego dnia wśród innych seniorów, dlatego też przygotowano inną niespodziankę w postaci nagrania muzyczno-wokalnego w wykonaniu 9-letniej Ani z Czerniejewa. Nagranie było wspólną inicjatywą Rady Seniorów Miasta i Gminy Czerniejewo, Gminy Czerniejewo, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie oraz Klubu Senior+ w Czerniejewie, a sfinansowane było ze środków Rady Seniora Miasta i Gminy Czerniejewo.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- zwiększający się udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Czerniejewo,
- wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych,
- wzrost liczny osób starszych, korzystających z oferty Klubu Senior+.

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

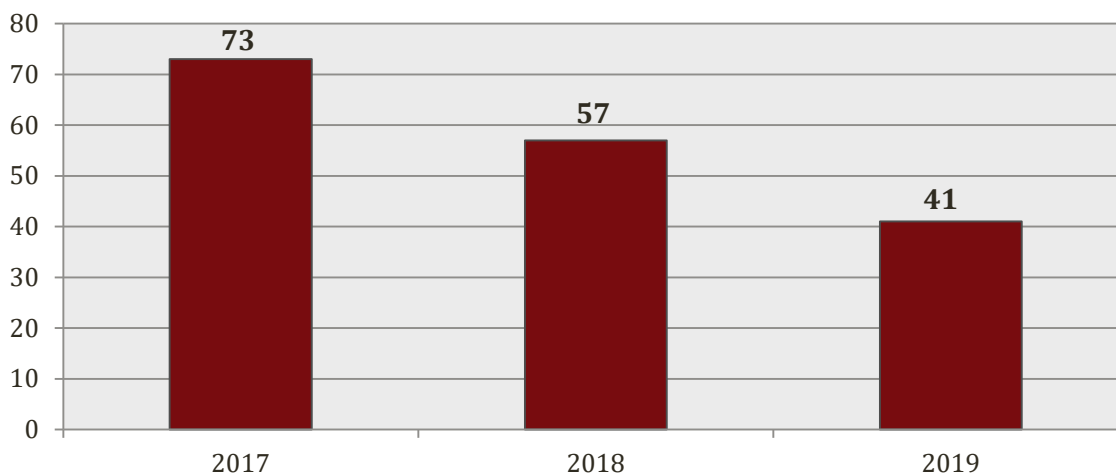
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 41. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku zauważalny jest spadek o 44%.

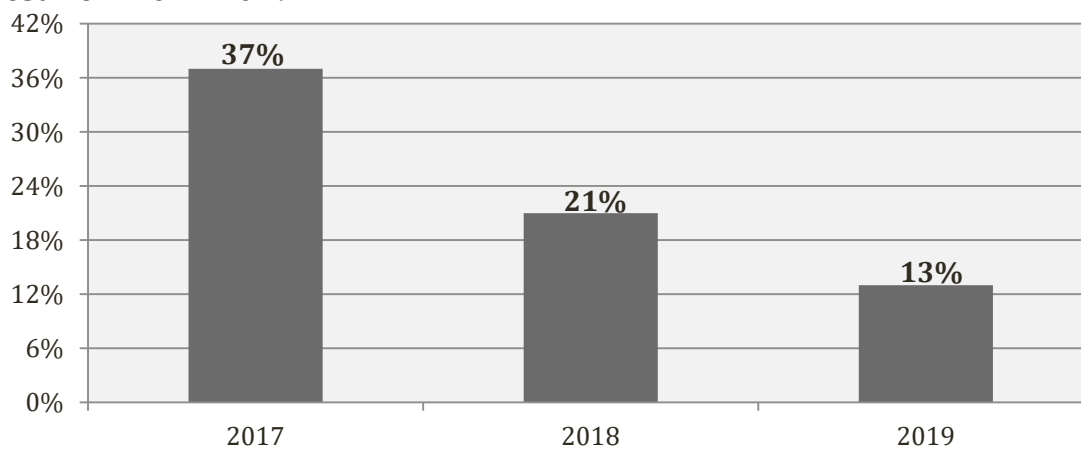
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Wskaźnik bezrobocia obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do 2017 roku obserwowany jest spadek o 24 pp., natomiast w stosunku do roku ubiegłego o 8 pp. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 1,6% mieszkańców gminy Czarniejewo, przy czym udział kobiet był większy (2,1%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 1,3 pp.

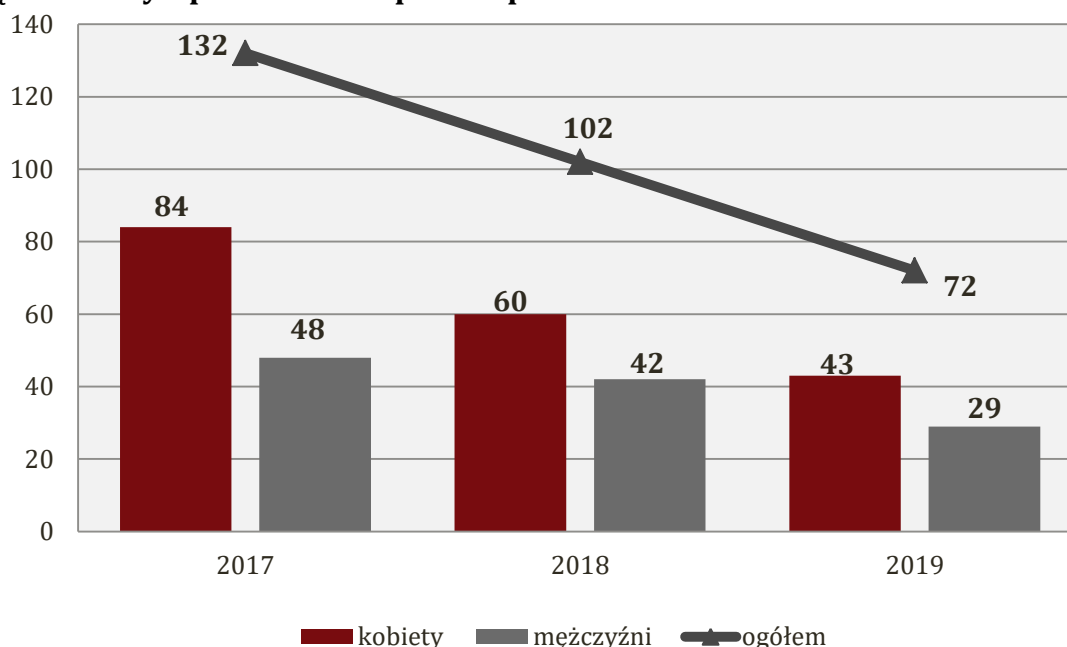
Tabela 20. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Czarniejewo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	2,9	2,2	1,6
mężczyźni	1,9	1,7	1,2
kobiety	4,0	2,9	2,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 72 mieszkańców gminy Czarniejewo. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 29%, a w porównaniu do roku 2017 o 45%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2019 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 43, liczba mężczyzn - 29).

Wykres 34. Mieszkańcy gminy Czarniejewo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost udziału osób mających więcej niż 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Wzrost ten nie jest jednak znaczny – różnica pomiędzy rokiem 2019 a 2017 dla tej grupy osób kształtuje się na poziomie 1 pp. Liczba osób do 25 roku życia oraz do 30 roku życia na przestrzeni ostatnich trzech lat ulegała spadkowi. W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia wyniósł w 2019 roku 27%, a w gminie Czerniejewo 32%, natomiast udział osób do 25 roku życia - 10%, co jest wartością nieco mniejszą niż w Gminie (11%).

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Czerniejewo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	29	22	17	16	8	11
do 30 roku życia	45	34	28	27	25	35
powyżej 50 roku życia	41	31	30	29	23	32

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Czerniejewo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób długotrwale bezrobotnych ulegała spadkowi. W całej Polsce udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 52%, a więc sytuacja w gminie Czerniejewo jest pod tym względem korzystniejsza.

Tabela 22. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Czerniejewo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019
liczba osób	62	39	19
%	47	38	26

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzaniem obostrzeń oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezrobocie jako jeden z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- większy udział kobiet zarejestrowanych w PUP,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

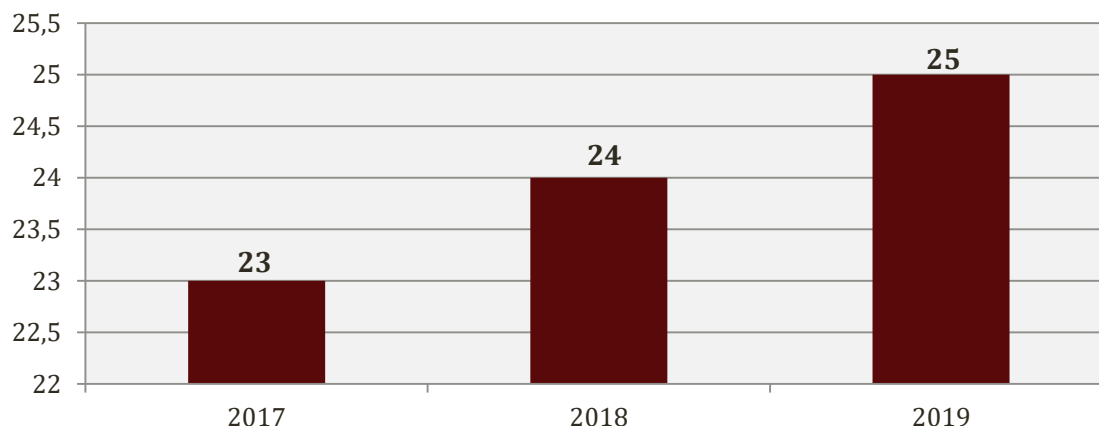
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2017-2019 wzrostowi. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 23 rodziny, w 2018 roku – 24, natomiast w 2019 roku – 25. W stosunku do 2017 roku oznacza to wzrost o 9%.

Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 zasiłki stałe pobierało 36 osób, tj. o 6% więcej niż w 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 56 – co oznacza spadek o 14% w stosunku do roku 2018 i o 23% w stosunku do roku 2017. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2019 roku 90 osobom, czyli 13% mniej niż w 2017 roku. Szczegółowe dane zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	34	174 618	39	177 995	36	171 192
zasiłek okresowy	73	144 915	65	98 228	56	98 835
zasiłek celowy	103	117 208	110	39 644	90	59 485

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 18 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 95 osobom.

W 2020 r. Gmina Czerniejewo przystąpiła do Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 r., z pomocy tej skorzystały osoby w najtrudniejszej sytuacji życiowej, których dochód nie przekroczył określonego poziomu, uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Program realizowany był w kilkumiesięcznych cyklach. Z programu skorzystało 514 osób, które otrzymały paczki żywnościowe.

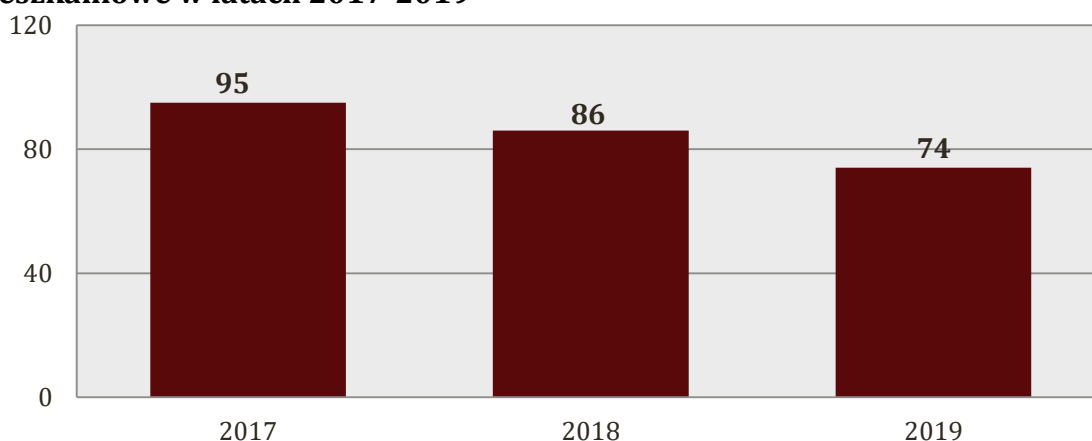
Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	14	31	18
świadczenie niepieniężne	117	108	95

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dotatków mieszkaniowych otrzymały 74 gospodarstwa domowe. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe ulegała spadkowi.

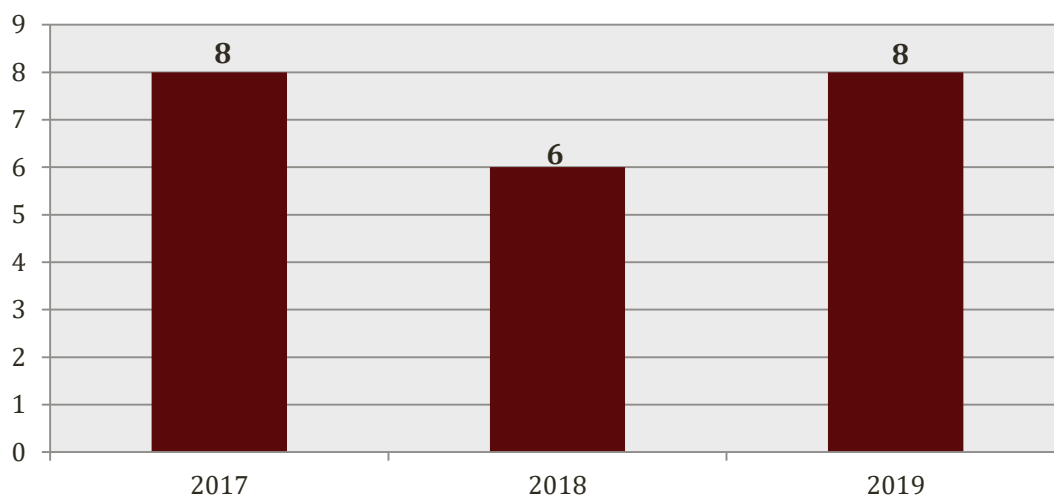
Wykres 36. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności z pomocy i wsparcia skorzystało 8 rodzin. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu utrzymywała się na stałym poziomie. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z MGOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy występuje w znacznym natężeniu.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych, przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- stosunkowo duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Problem przestępczości

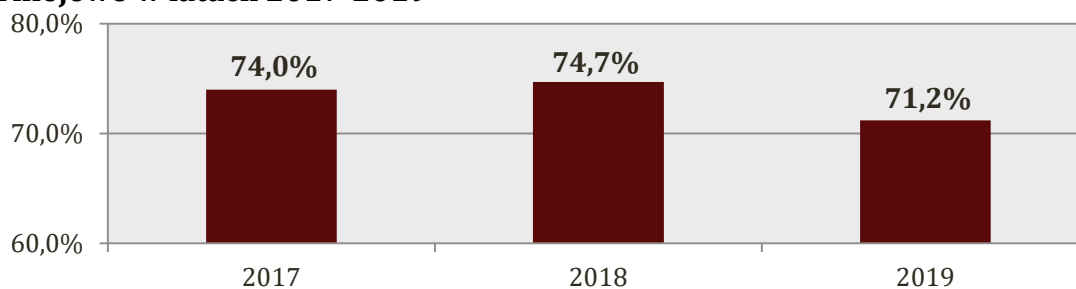
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Z danych przekazanych przez Komisariat Policji w Czarniejewie wynika, że w latach 2017-2019 na terenie Gminy odnotowano ogółem 451 postępowań karnych, z czego 17 postępowań w związku ze znęcaniem oraz 29 postępowań dotyczących prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.

W omawianych latach prowadzone były również działania profilaktyczne m.in.: w placówkach oświatowych, a także wśród seniorów.

Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie gminy Czarniejewo w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest mniejszy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa wielkopolskiego (75,8%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie wynosi 71,2%. Zaobserwować można jednak, że na przestrzeni ostatnich trzech lat wartość wskaźnika wykrywalności sprawców na terenie Gminy ulegał wahaniom.

Wykres 38. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Czarniejewo w latach 2017-2019

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarniejewo

Obszary problemowe

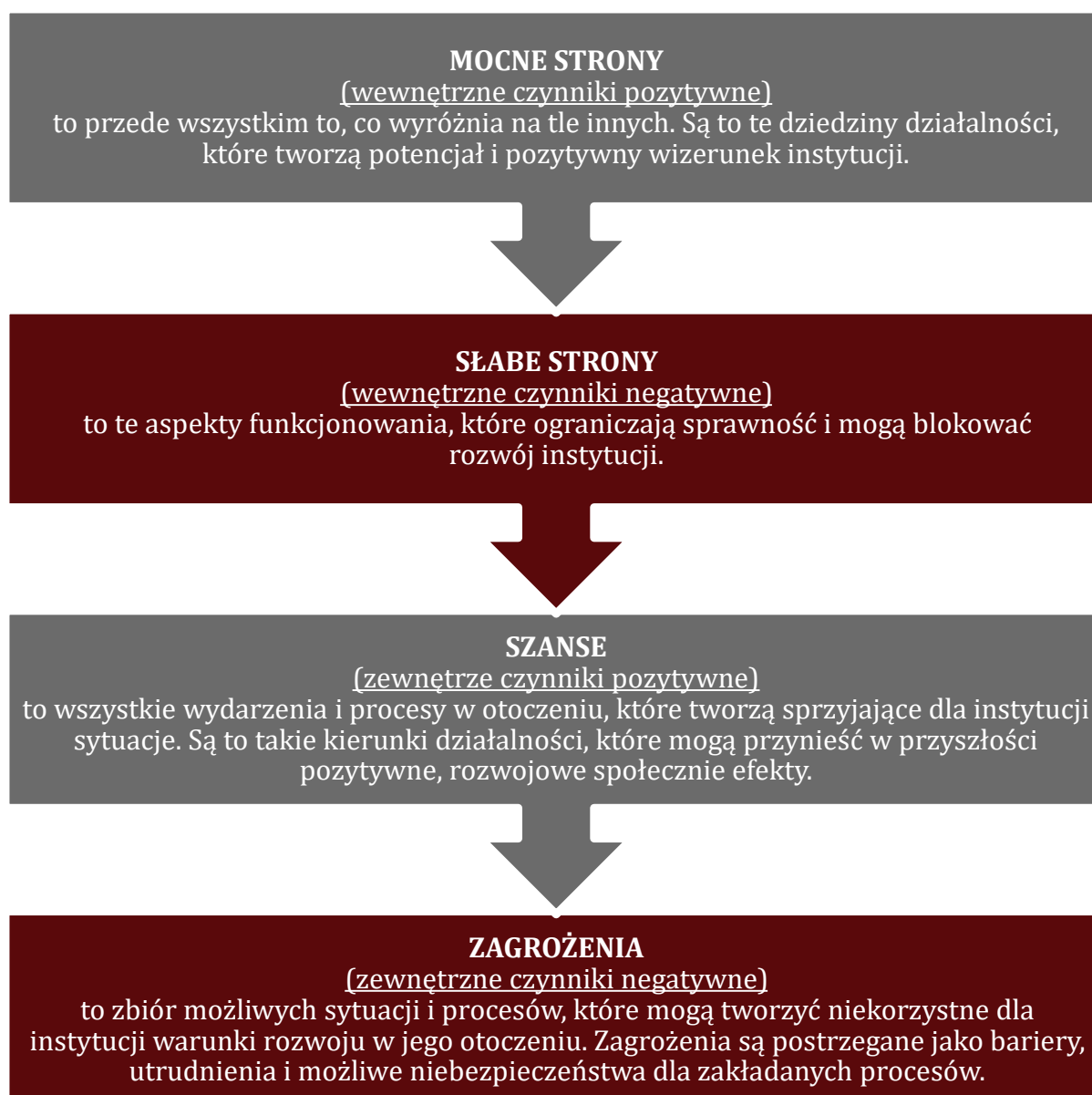
W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw w Gminie,
- względnie wysoka liczba interwencji związanych z prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu.

Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

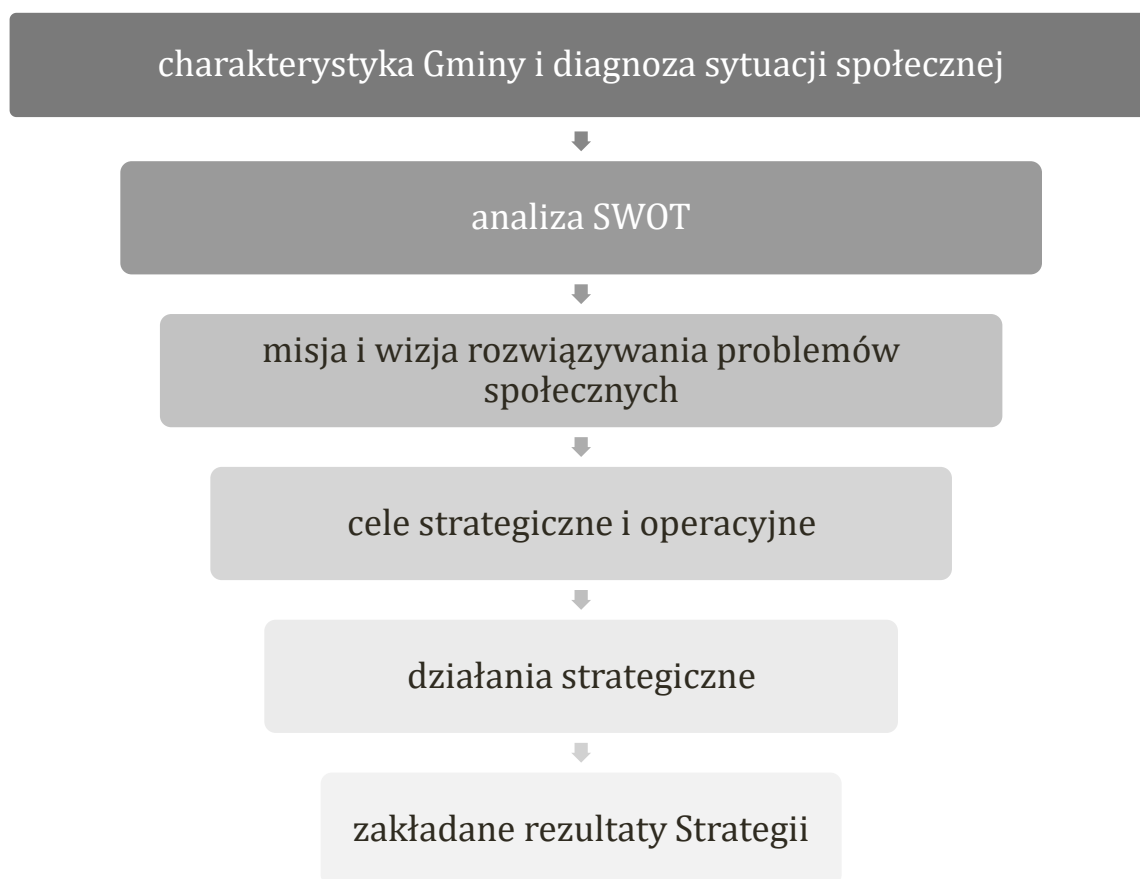
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost liczby ludności.2. Dodatni przyrost naturalny.3. Stopa bezrobocia mniejsza niż na poziomie powiatu i województwa.4. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.5. Funkcjonowanie na terenie Gminy średnich przedsiębiorstw.6. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych.7. Wzrost osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.8. Spadek udziału bezrobotnych mieszkańców zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.9. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: MGOPS, GKRPA, BP, Klub Seniora, Rada Seniorów oraz Placówka wsparcia dziennego w formie opiekuńczej pod nazwą świetlica środowiskowa „Promyki” w Żydowie.10. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.11. Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego.12. Spadek bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia.13. Funkcjonowanie na terenie Gminy szkół oraz przedszkoli.14. Brak osób korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii.15. Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności oraz bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none">1. Spadek wskaźnika skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego.2. Gorsze wyniki egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do wyników wojewódzkich.3. Stosunkowo wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia oraz niepełnosprawności.4. Wysoka liczba osób długotrwale pobierających świadczenia pomocy społecznej.5. Wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu oraz członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy.6. Łatwy dostęp do alkoholu wśród osób nieletnich.7. Wczesny wiek inicjacji alkoholowej.8. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.9. Brak rodzin wspierających.10. Wzrost liczby rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.11. Wzrost udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji.12. Stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności przestępstw.13. Względnie wysoka liczba interwencji związanych z prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu.14. Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu oraz ubóstwa.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój gospodarczy Gminy. 2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy. 3. Promocja Gminy w całej Polsce. 4. Utworzenie nowych miejsc pracy. 5. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy. 6. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 7. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej. 8. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne. 9. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa. 10. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych. 11. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. 12. Powstawanie organizacji pozarządowych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. 13. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy. 14. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Starzejące się społeczeństwo. 2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa. 3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzanie nowych rozwiązań. 4. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych. 5. Odpływ ludzi młodych z terenu Gminy. 6. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy. 7. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych. 8. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej. 9. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. 10. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. 11. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych. 12. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych. 13. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. 14. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży. 15. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 7. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Wizją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo jest prowadzenie działań, wspierających i pomocowych, które poprawią sytuację życiową mieszkańców, a także będą zapobiegać wykluczeniu społecznemu.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ulepszenie i zwiększenie dostępu do pomocy i wsparcia oraz integracja społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1	<ul style="list-style-type: none">• Sprawny i skuteczny system wspierania rodziny.
Cel strategiczny nr 2	<ul style="list-style-type: none">• Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
Cel strategiczny nr 3	<ul style="list-style-type: none">• Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz rozwój systemu wspierającego dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Cel strategiczny nr 4	<ul style="list-style-type: none">• Wieloaspektowe i profesjonalne wsparcie dla ofiar przemocy.
Cel strategiczny nr 5	<ul style="list-style-type: none">• Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja osób pozostających bez pracy.
Cel strategiczny nr 6	<ul style="list-style-type: none">• Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
Cel strategiczny nr 7	<ul style="list-style-type: none">• Unowocześnienie systemu wspierającego osoby z zaburzeniami psychicznymi.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Sprawny i skuteczny system wspierania rodziny.

Cel operacyjny nr 1					
Polepszenie funkcjonowania rodzin za pomocą wzmacniania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2021-2031	MGOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	2021-2031	MGOPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2031	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe, PCPR	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2031	MGOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2					
Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2031	MGOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek z którymi podjęto współpracę.	2021-2031	MGOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2021-2031	UMiG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2021-2031	UMiG, MGOPS, placówki oświatowe, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021-2031	UMiG, MGOPS, placówki oświatowe, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa jakości życia seniorów oraz osób niepełnosprawnych poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UMiG, MGOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021-2031	MGOPS, UMiG, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy. Utworzenie Klubu Senior+ w Żydowie i/lub Dziennego Domu Pobytu na terenie Gminy Czarniejewo, poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej i/lub środowiskowego domu samopomocy. Utworzenie Klubu Senior+ w Żydowie i/lub Dziennego Domu Pobytu na terenie Gminy Czarniejewo.	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej, liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy, liczba uczestników Klubu Senior+, liczba uczestników Dziennego Domu Pobytu.	2021-2031	MGOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa

Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych o 20%.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2021- 2031	MGOPS, UMiG, NGO, BP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021- 2031	MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021- 2031	MGOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021- 2031	MGOPS, UMiG, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021- 2031	MGOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2					
Powstawanie inicjatyw oraz nowoczesnych rozwiązań zwiększających aktywny udział osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.	2021-2031	MGOPS, UMiG, BP, NGO	Budżet Gminy, Fundusze Europejskie, Budżet Państwa (programy rządowe)
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i niepełnosprawnej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych działań promujących.	2021-2031	MGOPS, UMiG, BP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UMiG, BP, NGO, KP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 3

Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz rozwój systemu wspierającego dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa systemu pomocowego prowadzącego działania skierowane do osób uzależnionych i ich rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021-2031	MGOPS	Budżet Gminy

Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2031	MOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, między innymi w zakresie ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców Gminy w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	Liczba środków finansowych przekazanych placówkom leczenia uzależnień.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 2					
Umacnianie w świadomości społecznej dzieci i młodzieży zalet wynikających z prowadzenia zdrowego stylu życia, a także zachęcanie do opóźnienia wieku inicjacji alkoholowej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2031	GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2031	GKRPA, placówki oświatowe,	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wycieczek z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wycieczkach z programem profilaktycznym.	2021-2031	MGOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2031	GKRPA, MGOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 3					
Propagowanie prawidłowych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2031	GKRPA, MGOPS, KP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2026	GKRPA, MGOPS, UMiG, KP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2021-2026	GKRPA, MGOPS, UMiG, KP, NGO, BP.	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Wieloaspektowe i profesjonalne wsparcie dla ofiar przemocy.

Cel operacyjny nr 1					
Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy

Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedurę „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel operacyjny nr 2					
Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie przemocy domowej oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UMiG, KP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2031	MGOPS, GKRPA, ZI, KP, UMiG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach, liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2031	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja osób pozostających bez pracy.

Cel operacyjny nr 1					
Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2031	MGOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2031	MGOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2031	MGOPS, PUP, UMiG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2031	MGOPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa sytuacji socjalno-bytowej mieszkańców Gminy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2031	MOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2031	MGOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2031	MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2031	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych.	2021-2031	UMiG, MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 7

Unowocześnienie systemu wspierającego osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Cel operacyjny nr 1					
Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba przeprowadzonych działań.	2021-2031	MGOPS, UMiG	Budżet Gminy

Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii/wykładów/spotkań.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UMiG	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	2021- 2031	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2021- 2031	MGOPS, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba uczestników warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.	2021- 2031	MGOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Czarniejewo. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Czarniejewo. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2031 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniejewie.

Tabela 25. Ramy finansowe Strategii

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	1 079 630
2	2019	1 529 169
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	1 567 398
2	2022	1 606 583
3	2023	1 646 748
4	2024	1 687 916
5	2025	1 730 114
6	2026	1 773 367
7	2027	1 817 701
8	2028	1 863 144
9	2029	1 909 723
10	2030	1 957 466
11	2031	2 006 402
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	117 878
2	2019	64 913
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2021	66 536
2	2022	68 199
3	2023	69 904
4	2024	71 652
5	2025	73 443
6	2026	75 279
7	2027	77 161
8	2028	79 090

9	2029	81 067
10	2030	83 094
11	2031	85 171
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	8 300 974
2	2019	10 967 393
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2021	11 241 578
2	2022	11 522 617
3	2023	11 810 683
4	2024	12 105 950
5	2025	12 408 599
6	2026	12 718 813
7	2027	13 036 784
8	2028	13 362 703
9	2029	13 696 771
10	2030	13 696 771
11	2031	14 039 190

Źródło: opracowanie własne

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewie zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniejewie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo na lata 2021-2031 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 26. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miasta i Gminy Czarniejewo o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo na lata 2021-2031”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2031 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2031 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od II kwartału 2021 r. do IV kwartału 2031 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	I kwartał 2032 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik MGOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik MGOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarniejewo, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniejewie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami MGOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne). Jak również ważne są technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS,

jednostek organizacyjnych UMiG, Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez MGOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Czerniejewo w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czerniejewo jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Czerniejewo i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę

zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do polepszenia jakości życia mieszkańców gminy Czerniejewo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Dane przekazane przez Komisariat Policji w Czerniejewie.
2. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Czerniejewo. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku.
3. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
4. <http://www.czerniejewo.pl/asp/Start>
5. <https://bdl.stat.gov.pl/>
6. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
7. <https://poradnik.ngo.pl/>
8. <https://www.polskawliczbach.pl/>
9. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
10. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
11. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
12. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
13. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
14. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
15. Raport o stanie Gminy Czerniejewo za 2019 rok.
16. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
17. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019.
18. Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerniejewie.
19. Statut samorządowej instytucji kultury pod nazwą Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czerniejewie.
20. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
21. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).
22. www.psychiatriapolska.pl

Spis rysunków, tabel i wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Informacje dotyczące próby badawczej	9
Rysunek 2. Położenie Gminy na mapie powiatu gnieźnieńskiego.....	18
Rysunek 3. Położenie gminy Czerniejewo na mapie Polski	19
Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Czerniejewo według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	25
Rysunek 5. Miejsca, w których mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku uzależnienia.....	53
Rysunek 6. Miejsca, w których mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie	60
Rysunek 8. Elementy procesu planowania strategicznego	82

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Czerniejewo na przestrzeni lat 2017-2019	20
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)	21
Tabela 4. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Czerniejewo (stan na koniec 2019 roku).....	24
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Czerniejewo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego w 2019 roku.....	30
Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019	37
Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019	38
Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	38

Tabela 9. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku	43
Tabela 10. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019 (dane dotyczą okresu od stycznia do czerwca).....	44
Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	49
Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	49
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	49
Tabela 14. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019	50
Tabela 15. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019	55
Tabela 16. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Czarniejewo dotyczące uzależnień	57
Tabela 17. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród uczniów z gminy Czarniejewo dotyczące uzależnień.....	58
Tabela 18. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019.....	62
Tabela 19. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Czarniejewo dotyczące przemocy.....	63
Tabela 20. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Czarniejewo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)	71
Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Czarniejewo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019.....	72
Tabela 22. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Czarniejewo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019.....	73

Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019.....	75
Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019	76
Tabela 25. Ramy finansowe Strategii	100
Tabela 26. Harmonogram wdrażania Strategii.....	102

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Czarniejewo w latach 2017-2019.....	19
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Czarniejewo na przestrzeni lat 2017-2019	20
Wykres 3. Stopa bezrobocia dla Gminy (szacunkowa), powiatu gnieźnieńskiego oraz Polski w latach 2017-2019	22
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Czarniejewo na przestrzeni lat 2017-2019	22
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019.....	23
Wykres 6. Ludność gminy Czarniejewo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	25
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Czarniejewo (w procentach)	26
Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Czarniejewo, powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego	27
Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Czarniejewo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2017-2019	28
Wykres 10. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarniejewie na przestrzeni lat 2017-2019	36
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Czarniejewo w latach 2017-2019.....	36
Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	37

Wykres 13. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin).....	39
Wykres 14. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	39
Wykres 15. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi	43
Wykres 16. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019	44
Wykres 17. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	45
Wykres 18. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019	46
Wykres 19. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	46
Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	48
Wykres 21. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba osób)	51
Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z MGOPS, z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2017-2019	54
Wykres 23. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czarniejewo na przestrzeni lat 2017-2019	55
Wykres 24. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Czarniejewo i całej Polsce w 2019 roku	56
Wykres 25. Dane statystyczne dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019.....	61
Wykres 26. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019	62
Wykres 27. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Czarniejewo, województwie wielkopolskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	64
Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019	65
Wykres 29. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019	65

Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)	66
Wykres 31. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	66
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	70
Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019.....	70
Wykres 34. Mieszkańcy gminy Czerniejewo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2019.....	71
Wykres 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019	74
Wykres 36. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019.....	76
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019	77
Wykres 38. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Czerniejewo w latach 2017-2019.....	78